

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

Het Begrip Directe en Indirecte Belasting in het Gemeentelijk Belastingrecht.

I. — BELANG VAN EEN JUISTE BEGRIPS-OMSCHRIJVING.

1. — Rol van rechtsleer en rechtspraak.

De indeeling van de belastingen in directe en indirecte heffingen is, zoowel op het stuk van de rijksbelastingen, als op dit van de gemeentelijke belastingen, uiterst gewichtig.

Indien het evenwel waar is, dat het geen moeilijkheden oplevert om de rijksbelastingen naar behooren te classificeeren, dan moet anderzijds worden vastgesteld dat, wat de gemeentelijke belastingen aangaat, de grenzen tusschen de twee genoemde groepen niet altijd even gemakkelijk kunnen worden getrokken. Alhoewel de wetgeving, waardoor zij worden beheerscht, ingewikkeld en niet zelden verward is, zijn de bestaande soorten van rijksbelastingen niet al te talrijk en blijkt het, in elk afzonderlijk geval, voldoende uit te wetteksten zelf en uit de gevestigde practijk, of er van een directe dan wel van een indirecte belasting sprake is. Wat, integendeel, de gemeentelijke belastingen betreft, zijn de gemeenten, ingevolge de door artikel 110 van de Grondwet en artikel 76 van de Gemeentewet, gevestigde gemeentelijke autonomie, overgegaan tot de invoering van een groot aantal heffingen van zeer uiteenlopend type, over de classificatie waarvan somtijds onzekerheid bestaat, en waaromtrent de rechtspraak een definitief oordeel te vellen heeft.

In verband hiermede dient al dadelijk te worden opgemerkt, dat de gemeente zelf niet willekeurig over den aard van een gemeentelijke belasting kan beslissen, b.v. door in de belastingverordening de bepaling in te lasschen dat de ingevoerde belasting als directe of indirecte heffing dient te worden beschouwd. Aldus te handelen ligt wèl in de bevoegdheid van den wetgever, omdat hij souverain is en vrij juridische constructies mag opbouwen. De gemeenteraad echter blijft gebonden door de wet, die, in verscheidene opzichten, de directe en indirecte gemeentelijke belastingen aan een verschillend regime heeft onderworpen. Het vestigen van het bewuste onderscheid heeft de wetgever niet aan de gemeente zelf overgelaten, doch hij stelt voorop dat er algemeen geldende, objectieve criteria te dien aanzien bestaan. De taak van de rechtsleer en van de rechtspraak zal het dan zijn op dit stuk de eenheid van inzicht te helpen bevorderen.

Vooraleer echter het vraagstuk der directe en indirecte belastingen zelf te bespreken, willen wij nog even wijzen op het practisch belang van het genoemd onderscheid.

2. — Juridische gevolgen van het onderscheid tusschen directe en indirecte belastingen.

Aangezien de onderhavige uiteenzetting slechts volledigheidshalve gegeven wordt, zullen de punten, die hier van belang zijn, alleen beknopterwijze worden aangeduid. In de des-

betreffende literatuur wordt dit alles ten andere tamelijk uitvoering behandeld. (1)

De directe en indirecte belastingen worden dan, in de volgende opzichten, door de wet aan een verschillend regime onderworpen.

1° De invordering der gemeentelijke belastingen.

Wat de directe belastingen betreft, dienen er naamrollen, die een authentisch karakter hebben, te worden opgemaakt. De belasting zal eerst invorderbaar zijn, wanneer de desbetreffende rol met het visa van de Bestendige Deputatie zal zijn bekleed (artikel 137 van de Gemeentewet).

Al deze formaliteiten bestaan niet voor de indirecte belastingen, die invorderbaar worden gesteld op eenvoudig advies van het College van burgemeester en schepenen, waarbij het verschuldigd zijn van de belasting wordt vastgesteld.

2° De dwanguitvoering.

Na een vruchteloos gebleven aanmaning wordt het betalingsbevel inzake directe belastingen dadelijk, langs administratieven weg, uitgevoerd en wordt beslag gelegd op de goederen van den schuldenaar. Elke andere invorderingswijze is strijdig met de wet en het is b.v. den gemeente-ontvanger niet toegelaten den belastingplichtige tot betaling van de belasting voor de rechtbank te betrekken. (Zie koninklijk besluit van 30 Augustus 1920.)

Wat de invordering der indirecte belastingen betreft, staan er echter twee wegen open. (Wet van 29 April 1819.)

Zooals voor de directe belastingen, kan tot de dadelijke uitwinning worden overgegaan. Dit is echter slechts mogelijk gedurende een termijn van één jaar vanaf den dag waarop de belasting opeischbaar werd.

Daarbij blijft het, in tegenstelling met wat voor de directe belastingen het geval is, het College van burgemeester en schepenen altijd vrij om den belastingplichtige voor de rechtbank te betrekken en zulks zoolang als de verjaringstermijn (5 jaar) niet verstreken is.

3° Bevoorrechte schuldinvordering van de gemeente.

Aan de gemeenten wordt, inzake de invordering van de directe gemeentelijke belastingen, een voorrecht op de roerende goederen, enz. van

den belastingplichtige toegekend. (Wet van 12 November 1808, artikel 15 van de wet van 16 December 1808 op de hypotheek, en artikel 4 van de wet van 11 April 1895.)

Op het stuk van de indirecte belastingen is er van zulk voorrecht geen sprake.

Verder is het een fel omstreden vraag of er, zoowel wat de directe als wat de indirecte belastingen aangaat, een wettelijke hypotheek ten gunste van de gemeente bestaat. (2)

4° Bezwaren tegen den belastingaanslag en bevoegdheid van de rechtbanken.

a) Directe belastingen. Het bezwaar wordt gewoonlijk voor de Bestendige Deputatie gebracht, en, in uitzonderlijke gevallen, voor den directeur der directe rijksbelastingen. (Artikel 138 der Gemeentewet en wet van 6 September 1895.) Op te merken valt, dat het indienen van een bezwaarschrift den belastingplichtige niet ontslaat van de verplichting om binnen den voorzienen termijn de belasting te betalen. Eventueel zal terugbetaling kunnen worden geëischt.

Als algemeene regel geldt dat tegen de beslissingen van de Bestendige Deputatie geen beroep kan worden aangeteekend. (3) Altijd blijft evenwel de voorziening in verbreking tegen deze beslissingen mogelijk.

b) Indirecte belastingen. Indien de gemeente zelf de betwisting voor de burgerlijke rechtbank brengt, dan heeft de zaak natuurlijk haar gewoon verloop.

Wordt echter den administratieven weg der dadelijke uitwinning (voie parée) gevolgd, dan kan de belastingplichtige alleen rechterlijk verzet tegen het betalingsbevel aantekenen. (Wet van 29 April 1819 en artikel 51 van de wet van 25 Maart 1876.) Het bezwaar ingediend bij de administratieve overheid, is hier onontvankelijk. Na aantekening van het verzet krijgt de zaak op de gewone manier voor de rechtbank haar beslag.

De aandacht weze er op gevestigd, dat het verzet de verbintenis om de belasting te betalen, schorst.

5° Verbod van vestiging van de gemeentelijke octrooien.

In het besproken opzicht heeft het onderscheid tusschen directe en indirecte belastingen niet alleen belang met het oog op de regelen van de rechtspleging, waaraan deze belastingen

gen onderworpen zijn, doch het houdt verband met het wettelijk bestaan zelf van de gemeentelijke heffing.

De wet van 19 Juli 1860 schatte immers al de indirecte gemeentelijke verbruiksbelastingen, de z.g. octrooien, af. (4) Verbruiksbelastingen, die, juridisch-technisch beschouwd, directe belastingen zijn, worden door dit verbod niet getroffen. (5)

II. — STELLING VAN DE RECHTSLEED EN VAN DE RECHTSpraak.

Ten aanzien van een juiste begripsomschrijving van de directe en indirecte belastingen, heerscht er in de rechtsleer en de rechtspraak volstrekt geen eensgezindheid en de desbetreffende bepalingen, die er worden aangetroffen, zijn sterk uiteenlopend. Klarheidshalve worden hier vier hoofdstrekkingen onderscheiden. Deze synthetische indeeling is wel is waar eenigszins schematisch, indien rekening wordt gehouden met de fijnere schakeeringen der verscheidene voorgestelde definities, maar komt toch tamelijk goed met den algemeenen stand der rechtspraak en rechtsleer overeen.

Opgemerkt dient te worden dat de uitspraken, die zullen worden aangehaald, veelal de rijksbelastingen betreffen en niet altijd uitdrukkelijk doelen op de gemeentelijke belastingen. Ingevolge de technische eenheid van fiscaal recht, op staatsrechterlijk en op gemeentelijk gebied, moeten deze uitspraken evenwel worden beschouwd als zijnde toepasselijk ook op gemeentelijk belastinggebied.

Het spreekt vanzelf dat er niet naar gestreefd werd om een volledige opsomming der vonnissen en arresten op te maken. Alleen sommige typische voorbeelden zullen worden aangehaald.

Eerste stelling.

Een eerste theorie wordt verdedigd door degenen, die meenen dat een belasting, om als direct te kunnen worden beschouwd, de volgende kenmerken moet vertoonen :

1° Zij moet op een rol worden gebracht en per dienstjaar worden geregeld en ingevorderd.

2° Zij moet periodiek beslag leggen op een deel van het inkomen van den belastingplichtige en een blijvenden en vasten toestand treffen.

3° Zij moet rechtstreeks den persoon treffen, op wien de belasting drukt.

Voldoet een belasting niet aan deze eischen,

dan dient zij als een indirecte belasting te worden bestempeld.

Grondslaggevend voor deze formulering waren de arresten van het Hof van Cassatie van 10 en 31 Januari 1878. (6) Deze arresten beïnvloeden ook nu nog, gedeeltelijk, de jongere rechtspraak. (7)

Sommige auteurs, zooals De Becker en Balsacq en Macar houden dezelfde theorie voor. (8)

Tweede stelling.

Een tweede stelling wordt ingenomen door degenen, die slechts twee wezenskenmerken voor de directe belastingen aanduiden, n.l. dat zij als grondslag hebben een blijvenden toestand, en niet een voorbijgaande handeling of gebeurtenis, en tevens ook dat zij rechtstreeks den persoon treffen, die uiteindelijk den belastingdruk zal te dragen hebben. (9)

De manier waarop de belasting wordt ingevorderd, het opmaken van naamrollen, wordt dan als een bijkomstigheid beschouwd, die zelfs den aard van de belasting niet bepaalt, doch die veeleer een gevolg is van dien wezensaard.

Derde stelling.

Anderen nog zijn de meening toegedaan, dat een directe belasting, om dezen naam te verdienen, wel volgens naamrollen moet worden ingevoerd, doch daarbij naar een blijvenden toestand moet worden vastgesteld. (10) De vraag op welken persoon de belasting ten slotte drukt, blijft hier buiten beschouwing.

Vierde stelling.

Ten slotte blijft nog een laatste stelling over, die wij ook tot de onze wenschen te maken en die door de meest recente auteurs wordt verdedigd.

Deze stelling behelst, dat het eenige, in juridisch opzicht, bruikbaar criterium tot het onderscheiden van de directe en van de indirecte belastingen in den juridischen grondslag van de belasting gelegen is. Het komt er alleen op aan na te gaan, of deze belastingsgrondslag uiteraard als iets blijvends, dan wel als iets voorbijgaands kan worden beschouwd.

Als voorstanders van deze opvatting treden op auteurs als Wilkin en Vauthier. (11) Ook een deel van de rechtspraak is op deze theorie gesteund. (12)

III. — CRITISCHE BESCHOUWINGEN.

Om de drie eerste der zooeven uiteengezette stellingen op afdoende wijze te weerleggen, zal het volstaan te bewijzen, dat niet noodzakelijk tot het wezen der directe belasting behooren, noch noodzakelijk met den aard der indirecte belasting strijdig zijn, de twee volgende kenmerken :

1° Naar een jaarlijksche naamrol te worden geheven;

2° Rechtstreeks den persoon te treffen, die den belastingdruk ten slotte blijft dragen.

Zijn deze twee criteria eenmaal uitgeschaald, dan rest ons alleen nog positief aan te toonen, dat het overblijvende, derde criterium, practisch bruikbaar is.

1. — Onjuistheid van het eerste criterium.

Onjuist is het zeker niet te beweren dat de beweren dat de directe gemeentelijke belastingen, krachtens de wet, naar naamrollen moeten worden geheven. Niet overeenkomstig de waarheid is het echter dat dit kenmerk het wezen van de directe belasting zelf zou bepalen. Wilkin schrijft terecht : « Les modalités de recouvrement (rôles annuels etc.) sont étrangères à l'essence de la distinction. Si un contribuable peut liquider la taxe par annuité, c'est là une faveur extrinsèque à la nature de la taxe. Ces modalités ne peuvent modifier le caractère originaire de l'impôt. C'est ce que la jurisprudence a exprimé à diverses reprises... Effectivement les procédures en recouvrement sont différentes, mais c'est là un effet de la distinction dont nous recherchons la cause. » (13)

Geen enkele wet behelst de bepaling dat, om als indirecte heffing te kunnen worden beschouwd, een belasting op naamrollen moet worden gebracht. Alleen wordt de eisch gesteld dat een belasting, die direct is, door de gemeente op een welbepaalde wijze moet worden ingevorderd. Gebeurt deze invordering niet overeenkomstig de wetsbepalingen, dan verliest de belasting daardoor niet haar karakter, doch dan wordt alleen die invordering, in rechte, nietig verklaard.

Het is daarbij een feit, dat de gemeenten, zonder daartoe door de wet gedwongen te worden, in sommige gevallen overgaan tot het opmaken van naamrollen voor sommige belastingen, die algemeen als indirect worden beschouwd. Er is echter niemand die beweert dat

deze belastingen daardoor van aard veranderen. (14) Het hoeft wel geen nader betoog dat, alleen reeds in practisch opzicht, het hier besproken criterium onder deze omstandigheden zijn gebruikswaarde verliest.

2. — Onjuistheid van het tweede criterium.

Het tweede criterium, dat verband houdt met de vraag te weten op wien de belasting ten slotte gaat drukken, is, bij nader toezien, al evenmin bruikbaar als het eerste. Twee argumenten wenschen wij hieromtrent op bondige wijze uiteen te zetten.

1° Het onderscheid dat wordt gemaakt tusschen de directe en indirecte belastingen, al naar gelang n.l. de persoon, die wettelijk tot de betaling van de belasting verplicht wordt, uiteindelijk al dan niet zelf den belastingdruk ondergaat, is van economischen aard. Zooals met veel economische verschijnselen het geval is, is het onmogelijk betreffende de overwenteling van den belastingdruk mathematisch juiste berekeningen te maken. In veel gevallen zal het zelfs niet mogelijk zijn het bestaan of het niet voorhanden zijn van de overwenteling vast te stellen. Het is niet zonder belang hier op het bevoegde oordeel van Prof. Baudhuin te wijzen, waar hij schrijft : « L'effort du législateur pour diriger l'incidence de l'impôt, est, sinon entièrement vain, du moins condamné à n'avoir que des effets tout temporaires... En ce qui concerne l'incidence générale de l'impôt il apparaît que la vieille distinction (économique) entre les impôts directs et les indirects n'a plus de signification économique. » (15)

Op dezen wankelen grondslag kan natuurlijk geen begrip worden geconstrueerd dat aan de eischen van de juridische nauwgezetheid voldoet.

2° Misschien zal men hiertegen opwerpen, dat niet zoozeer op den werkelijken gang van het overwentelingsproces, dan wel op de voorstelling, die de wetgever zich daarmotrent heeft gemaakt, dient te worden gelet. Een directe belasting zou dan voorhanden zijn indien de wetgever bedoelt den persoon zelf, die juridisch tot betaling van de belasting verplicht is, te treffen en indien de eventuele overwenteling van den belastingdruk ongewenscht is. In de andere gevallen zou dan van een indirecte belasting gesproken kunnen worden.

Er dient hierbij allereerst te worden opgemerkt, dat de bedoelingen van den wetgever

dikwijls allesbehalve duidelijk zijn en dat voor sommige belastingen niet met zekerheid uit den wettekst of uit de Parlementaire Bescheiden, enz. kan worden opgemaakt, welke economische of sociale beteekenis door de meerderheid der Kamerleden aan de aangenomen fiscale maatregelen werd gehecht. Dit is ten andere nog veel meer het geval, indien wij het terrein der gemeentelijke belastingen betreden. Als plaatselijke wetgever treedt hier op de gemeenteraad. Wie zal durven beweren, dat het mogelijk zou zijn bij elke belastingverordening van de verscheidene gemeenten des lands met zekerheid uit te maken wat, met het oog op den economischen terugslag van de belasting, de juiste inzichten van den gemeenteraad geweest zijn? Indien deze inzichten telkens moesten worden nagespeurd, zou een gelegenheid te meer voor juridische vitterijen geschapen zijn.

Doch ook degene, die door deze beschouwingen nog niet zou overtuigd geworden zijn van de onbruikbaarheid van het hier besproken criterium, zal wel de gegrondheid van onze opwerpingen moeten erkennen, indien hij bedenkt dat, zelfs indien het economisch onderscheid tusschen directe en indirecte belastingen goed waarneembaar was, de juridische moeilijkheden daarmede nog niet zouden zijn opgelost.

Het staat immers onomstootbaar vast dat verscheidene belastingen, waarvan de druk naar de bedoeling van den wetgever, op den oorspronkelijken belastingbetaler moet blijven liggen, niettemin uitdrukkelijk krachtens de wet of ingevolge de eensluidende uitspraak van de rechtspraak en van de rechtsleer, als indirecte belastingen worden beschouwd. Wij denken hier, wat de rijksbelastingen betreft, aan de zegeltaxen (weeldetaxe, enz.), in zooverre zij rechtstreeks door de verbruikers der belaste goederen moeten worden betaald, alsmede wat de gemeentelijke heffingen aangaat, aan de forfaitaire belasting wegens de opening van straten, het aanleggen van voetpaden, enz. (16)

IV. — PROEVE VAN DE VOORGESTELDE BEGRIPSOMSCHRIJVING.

Bij Vauthier treffen wij de volgende uitspraak aan betreffende het onderscheid tusschen directe en indirecte belastingen: «L'impôt direct atteint les contribuables et frappant directement leurs capitaux et leurs revenus. L'impôt indirect est perçu à raison du fait de production, de consommation et d'échange.» (17) De-

ze uitspraak, die over het algemeen wordt bevestigd, is toch niet heelemaal onaanvechtbaar. Het zal immers volstaan er op te wijzen dat b.v. een belasting op het personeel of op de dienstboden, een directe belasting is, althans naar algemeen wordt aangenomen, hoewel noch het vermogen noch het inkomen rechtstreeks door deze belasting worden getroffen. (18) Deze onvolledigheid spruit eigenlijk voort uit het feit, dat Vauthier geen wezensbepaling van de directe belasting heeft gegeven, doch slechts een exemplatieve opsomming, waarin er, uiteraard, leemten moeten voorkomen.

Beter zou, naar het ons wil voorkomen, de volgende bepaling kunnen worden aangenomen:

Direct is de belasting, waarvan de juridische grondslag met het idee van een uiteraard blijvenden toestand verbonden is.

Indirect is de belasting, tot juridische grondslag waarvan dient een gebeurtenis of een handeling van essentieel voorbijgaanden aard.

De verscheidene bestanddeelen van deze bepaling dienen evenwel verduidelijkt en nader ontleed te worden.

1. — Beteekenis van den term: Juridische grondslag.

Het is de juridische grondslag van de belasting, die het onderscheid vestigt tusschen directe en indirecte heffingen.

Er werd reeds aangetoond, dat de pogingen om een economisch gefundeerd criterium vast te leggen, moesten mislukken, omdat het verschijnsel, waarop dit criterium had kunnen steunen, n.l. de overwenteling van den belastingdruk, zich niet laat dwingen in een keurslijf van een nauwkeurige, juridisch-technische formuleering. Wat, integendeel, zuiver juridisch beschouwd, de basis is van de belasting, wordt altijd, hetzij in de wet, hetzij in de gemeentelijke verordening, tamelijk precies omschreven en daar heeft men derhalve meer houvast aan om er de classificatie van de belasting te kunnen uit afleiden.

2. — Feiten van «blijvenden» en van «voorbijgaanden» aard.

De stelling dat, bij de directe belasting, de juridische grondslag iets van *blijvenden*, doch, bij de indirecte belasting iets van *voorbijgaanden* aard, is, kan, op eerste gezicht, als iets artificieels worden beschouwd. Deze opvatting is wel niet heelemaal ongegrond, want het ware

zeer zeker mogelijk nog een groot aantal andere, op den juridischen belastinggrondslag gesteunde, classificaties van belastingen te onderscheiden. Hieruit volgt echter niet dat het voorgestelde criterium te verwerpen zou zijn. Het gansche belang van het onderscheid tusschen directe en indirecte belastingen is er immers een van formeel-juridischen aard. Het zal volstaan dat allen zich, eens voor altijd, accoord verklaren omtrent de aanvaarding van een bepaald, in de praktijk bruikbaar, onderscheidingscriterium, opdat al de moeilijkheden zouden zijn opgelost.

Nu is het onbetwistbaar dat de begrippen directe en indirecte belastingen altijd met de begrippen van iets blijvends eenerzijds en van iets voorbijgaands anderzijds zijn verbonden geworden.

De officieele benaming «directe belastingen» wordt voor het eerst aangetroffen gedurende de periode van de Fransche Omwenteling. «L'impôt direct,» werd in de «Assemblée Nationale gezegd, «s'entend de toute imposition assise sur les fonds de terre ou sur les personnes...; les contributions indirectes sont tous impôts assis sur la fabrication, la vente, le transport et l'introduction d'objets de commerce ou de consommation.» (19) Wat hier wordt gegeven is natuurlijk slechts een opsomming, doch de beteekenis ervan stemt overeen met de bepaling die wij hebben voorgesteld: er wordt immers van grondeigendommen en physische personen, dat is iets blijvends, gesproken, in tegenstelling met voorbijgaande handelingen als: verkoop, invoer van goederen, enz.

Indien wij bedenken hoezeer ons fiscaal recht door het belastingstelsel van de Fransche Omwenteling werd beïnvloed, zal het ons niet verwonderen te moeten vaststellen, dat de op het einde der 18e eeuw in Frankrijk heerschende opvatting ook in de rechtspraak van ons land is blijven nawerken. Uit het beknopte overzicht, dat wij van de voornaamste theorieën, die thans worden verdedigd, gegeven hebben, blijkt dat het besproken wezenskenmerk der directe en indirecte belastingen door allen wordt aangenomen, ook al zijn velen van meening dat er bij het genoemde kenmerk nog een of twee andere dienen te worden gevoegd.

Wij treffen daar, voor de directe belastingen, bewoordingen aan zooals: periodieke, jaarlijkse heffing, heffing die op een duurzamen en blijvenden toestand gevestigd is, en, voor de

indirecte belastingen, uitdrukkingen als: heffing gevestigd op een voorbijgaand feit, toevallige heffing e.d. De gebezigde benamingen kunnen eenigszins verschillen, de grondgedachte blijft niettemin dezelfde. (20)

Waar nu allen het op dit punt eens zijn en waar, anderzijds, de andere criteria, die door sommigen worden vooruitgezet, als onjuist of onbruikbaar dienen te worden beschouwd, is het logisch dat wij ons houden bij de meer begrensde begripsbepaling, die zooeven werd aangeduid.

Preciseering van de termen «blijvend» en «voorbijgaand».

Er blijft ons dan ten slotte de begrippen «blijvend» en «voorbijgaand» in het hier besproken opzicht verder uit te diepen en te preciseeren. Hieromtrent wenschen wij alleen een paar beschouwingen te ontwikkelen.

1° Het is onbetwistbaar dat, in zeer veel gevallen, het onderscheid tusschen een «blijvend» en een «voorbijgaand» feit zich als van zelf aan den geest opdringt, ten gevolge van de eenvoudige, gewone beteekenis van de woorden zelf. Aldus zal het in bezit hebben van een vermogen, het uitoefenen van een beroep, het bekleeden van een ambt door allen als een toestand, als iets blijvends, en daarentegen het koopen en verkoopen van goederen, het bijwonen van een tooneelvertooning, enz., als een voorbijgaande handeling worden beschouwd. Het kan echter gebeuren dat de twee begrippen dreigen in elkaar te vloeien, zoodat het noodzakelijk wordt naar een vollediger inhoudsbepaling te zoeken.

Sommigen meenen hier het begrip «periodiciteit» te moeten doen tusschenkomen. In zijn uitstekend werk over de gemeentelijke belastingen schrijft Wilkin het volgende: «La taxe directe frappe une situation, une qualité, un état qui, dans les mêmes circonstances, entre les mêmes parties, peut se répéter chaque année. La taxe indirecte frappe un fait qui, dans les mêmes circonstances, entre les mêmes parties, ne peut plus se répéter.» (21) Bij een nader onderzoek van deze definitie zal men al gauw bemerken, dat zij met de werkelijkheid niet volledig overeenstemt.

Vooreerst kan wel worden toegegeven dat, in den regel, de directe belasting op een feit, op een gebeurtenis gevestigd is, die zich alle jaren opnieuw kan voordoen, alhoewel de woorden: «qui peut se répéter», ons niet zeer gelukkig

voorkomen. Indien b.v. het bezit van een vermogen, het betrekken van een woning met hoge huurwaarde, enz. wordt belast, in welk geval er zonder twijfel van directe belasting sprake is, dan kan er eigenlijk niet worden gezegd dat het hier om feiten gaat, die zich herhalen, maar veeleer om een blijvenden, ononderbroken toestand. De bezwaren tegen de voorgestelde bepaling worden echter onoverkomelijk, zoodra men ze op de indirecte belastingen wil gaan toepassen.

Het staat vast dat de verteringsbelastingen, zooals zegeltaxen, accijnzen, enz., indirecte belastingen zijn. Wie zal echter durven beweren dat de handelingen, die tot belastingheffing aanleiding geven, niet periodiek zijn? Aan deze theoretische moeilijkheid hebben auteurs als Wilkin, die zich uitsluitend met gemeentelijke belasting bezig hielden, zich niet gestoord, omdat er nu eenmaal, krachtens het octrooi-verbod, geen gemeentelijke verteringsbelastingen bestaan. Doch hiermede hebben zij nochtans, ook wat de zuiver gemeentelijke belastingen betreft, al de klippen nog niet omzeild.

Aldus geeft Wilkin zelf toe dat de gemeentelijke belasting op den leurhandel en de belasting wegens het bouwen (bouwbelasting) indirect zijn. (22) Nu weet iedereen dat de leurders dikwijls regelmatig, soms jarenlang, hun bedrijvigheid blijven uitoefenen, en dat het, anderzijds, zeer goed mogelijk is, dat iemand gedurende verscheidene naeenvolgende jaren huizen, enz. laat bouwen.

Uit deze beschouwingen blijkt dat de notie: «periodiciteit» op dit gebied geen klaarheid kan brengen. Daarom zouden wij hier een andere omschrijving van de begrippen «blijvend» en «voorbijgaand» willen geven, een omschrijving die niet gesteund is op het numeriek begrip «herhaling», maar wel op het begrip «duur». Blijvend is dan alles wat kan geacht worden te zijn van onbepaalden duur, terwijl voorbijgaande feiten de gedachte aan iets van streng beperkten duur impliceren.

Indien deze stelling aangenomen wordt, dan wordt dadelijk ingezien waarom b.v. de twee belastingen, waarover zooeven sprake was, indirecte belastingen zijn. De belasting op den leurhandel wordt gewoonlijk berekend per dag, en heeft derhalve tot grondslag een of meer binnen een zeer beperkt tijdstip vallende handelingen. De bouwbelasting van haar kant treft insgelijks een handeling die, onder normale om-

standigheden, van streng beperkten duur is. De vraag of al deze handelingen kunnen worden herhaald, of feitelijk herhaald worden, hoeft hier niet eens te worden gesteld. Werd, integendeel, als belastinggrondslag aangeduid de uitoefening van de winstgevende bedrijvigheid, van den leurhandel, op zich zelf beschouwd, ofwel de uitoefening van het beroep van aannemer van bouwwerken, zonder dat telkens een concrete, welbepaalde handeling belastbaar wordt gesteld, dan zou er van directe belastingen dienen te worden gesproken. Het begrip «uitoefening van een bedrijf» duidt immers op een blijvenden toestand, die uit zichzelf niet aan vaste tijdsgrenzen gebonden is.

2° Ten slotte schijnt het gewenscht de aldus omschreven bepaling nog op één punt te verfijnen. Dit kan gebeuren door de woorden «blijvend» en «voorbijgaand», in hun zooeven vastgestelde beteekenis, niet alléénstaande te bezigen, doch door altijd te spreken van iets «uiteraard blijvends» of «uiteraard voorbijgaands». Het nut hiervan willen wij door een voorbeeld in het licht stellen.

Om de reeds aangehaalde redenen dient de belasting op de dienstboden als een directe, en de belasting wegens het bouwen als een indirecte belasting te worden beschouwd. Nochtans is het mogelijk dat het bouwen van een woning, enz., waarop iemand belasting moet betalen, langer duurt dan de periode, gedurende dewelke hij dienstboden in dienst heeft gehad. Het heeft er dus den schijn van dat deze directe belasting eigenlijk van meer voorbijgaanden aard zou zijn dan de indirecte. Wordt echter het aangeduide correctief toegepast, dan worden de moeilijkheden weer uit den weg geruimd.

Inderdaad, om bij de twee aangehaalde gevallen te blijven, kan worden vastgesteld, dat toevallig, een langere duur met het bouwen van een woning dan met het in dienst hebben van dienstboden kan zijn gemoeid, zonder dat dit, in den regel, zóó hoeft te zijn. Het blijft waar dat het in dienst hebben van personeel, van dienstboden, enz., een toestand is, waarvan kan worden gezegd dat hij, uiteraard, van onbepaalden duur is. Anderzijds wekt de voorstelling van het bouwen van een huis vanzelf de gedachte op aan iets van eerder beperkten duur, aangezien met het genoemde werk, onder normale omstandigheden, zoo vlug mogelijk wordt uitgevoerd, ook al kunnen bijzondere omstandig-

heden in een andere richting haar invloed laten gelden.

SAMENVATTING.

Steunende op de voorgaande beschouwingen, kan de volgende bepaling van de directe en van de indirecte belastingen worden voorgesteld :

Direct is de belasting, waarvan de juridische grondslag volledig verbonden is met het idee van een uiteraard blijvenden toestand, dit is met een feit van uiteraard onbepaalden duur.

Indirect is de belasting, tot juridische grondslag waarvan dient een gebeurtenis of een handeling van essentieel voorbijgaanden aard, dit is van uiteraard beperkten duur.

Nu wordt niet beweert dat er zich geen grensgevallen meer kunnen voordoen, die niet in een a priori opgestelde categorie kunnen worden gerangschikt. Er is, op juridisch terrein, altijd een gebied, waar de casuïstiek van overwegend belang is. Alléén wil het ons voorkomen dat de voorgestelde begripsomschrijving toch juist en vollediger is dan verscheidene definities, die tot nog toe in de rechtspraak en in de rechtsleer werden aangetroffen.

Mr F. De Visschere.

(1) Over het belang, in juridisch opzicht, van het onderscheid tusschen directe en indirecte gemeentelijke belastingen kunnen best worden geraadpleegd : « Les Taxes Communales », Brussel, 1934, door R. Wilkin, blz. 43 en volg., alsmede : « Guide Pratique de la Fiscalité Communale », Luttre, 1926, door J. De Becker en A. Balsacq, blz. 33 en volg.

(2) Zie dienaangaande : P. Thuijsbaert; *Sûretés réelles et personnelles des Impôts directs et des Droits de Succession*, Fonteyn, Leuven, 1934, alsmede het genoemde

werk van R. Wilkin, *Les Taxes Communales*, blz. 92 en volg.

(3) Alleen voor de gemeentelijke belastingen, die een analogie vertoonen met het vroeger bestaande patentrecht, zooals daar zijn de gemeentelijke taxes op de motorenmacht en het te werk gestelde personeel, kan, uitsluitend indien de belastingschuldige een Naaml. Vennootschap of een commanditaire Vennootschap op aandelen is, tegen de beslissing van de bestendige Deputatie beroep worden aangeteekend. Voorziening in verbreking blijft, daarna, ook mogelijk. (Zie : art. 1 en 14 van de wet van 22 Juni 1877, alsmede Hof van Verbreking, 8 Maart 1926, Revue de l'Adm. 1928, blz. 264).

(4) Als gemeentelijke verbruiksbelastingen worden o. m. beschouwd de gemeentelijke invoer- en doorvoerrechten, de zegelrechten op de kwijtschriften, de rechten op de vervaardiging, enz., van producten op het grondgebied der gemeente, enz.

(5) Zie : Hof van Verbreking, 12 Mei 1888, Pas. 1888, I, 231.

(6) Zie : Hof van Verbreking, 10 Januari en 31 Januari 1878, Revue de l'Admin., jaar 1878, blz. 265 en 276.

(7) Zie Rechtb. van Tongeren, 24 Dec. 1930, J. L., 1931, blz. 225, en Brugge, 13 Juli 1910, Pas. 1911, III, 258.

(8) Zie : J. De Becker en A. Balsacq, op. cit., blz. 33, en A. Macar, « Les Institutions communales, in « Les Nouvelles », T. I., blz. 621.

(9) Zie : Hof van Verbreking, 1 Augustus 1872, Pas. 1872, I, 463.

(10) Zie : Hof van Verbreking, 27 Januari 1929, Revue Communale, 1930, blz. 264.

(11) Zie : Wilkin, op. cit., blz. 50, en M. Vauthier, *Précis de Droit Administratif de la Belgique*, Larcier, Brussel, 1928, blz. 351. Zie ook : E. Allix, « Traité élémentaire de Science et de Législation Financière Française », 1e uitgave, Parijs 1907, blz. 296.

(12) Zie : Hof van Verbreking, 22 October 1934, Revue de l'Admin., 1935, blz. 382, en 3 Nov. 1925, Revue de l'Admin. 1926, blz. 393.

(13) Zie : Wilkin, op. cit., blz. 44 en 50.

(14) Zie : H. Dupont, *Les Impôts communaux en Belgique*, 1900, Brussel, blz. 768. Zie ook : Rechtb. van Tongeren, 24 December 1930, J. Luik, 1931, blz. 225.

(15) Zie : La charge effective des impôts directs et indirects dans les budgets modernes en tenant compte de leur degré de proportionnalité à l'égard des facultés économiques des contribuables. Een studie door Professor Baudhuin, in de 3e aflev. van de Revue économique internationale van 1930, blz. 395.

(16) Zie o. m. : J. De Becker en A. Balsacq, op. cit., blz. 172 en 177, en Macar, op. cit., blz. 638.

(17) Zie Vauthier, op. cit., blz. 351.

(18) Zie : De Becker en Balsacq, op. cit., blz. 89 en 105, alsook Wilkin, op. cit., blz. 187 en 199.

(19) Zie daaromtrent : Bescheiden van den Senaat, jaar 1932-33, n° 53.

(20) Zie : Wilkin, op. cit., blz. 43 tot 51.

(21) Zie : Wilkin, op. cit., blz. 50.

(22) Zie : Wilkin, op. cit., blz. 176 en 182.

RECHTSPRAAK

231

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 22 Maart 1938.

Voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-verslaggever : M. Ista.

O.M. : M. Sartini van den Kerckhove.

I. — VOORZIENING IN VERBREKING. — NEDERLEGGING TER GRIFFIE. — GEEN FORMALITEIT.

II. — BELASTING OP HET INKOMEN. — KADASTRALE INKOMSTEN VAN ONROERENDE GOEDEREN AANGEWEND TOT BEDRIJFSDOELEINDEN. — AFTREK.

III. — BELASTING OP HET INKOMEN. — KAPITAALVENNOOTSCHAP. — WINST VERWEZENLIJK BIJ TERUGBETALING VAN LEENING IN VREEMDE MUNT. — BELASTBAAR.

I. De nederlegging van een voorziening in verbreking ter griffie van het Hof is aan geen bijzondere vorm-

vereischte onderworpen. Zij kan gebeuren door gevolmachtigde.

II. Art. 52 der samengeschakelde wetten op de inkomstenbelasting, vervangen door art. 4 van het K.B. van 27 September 1935, volgens dewelke als reeds belaste inkomsten aanzien worden de kadastrale inkomsten der onroerende goederen, die eigendom zijn van den belastingschuldige, beletten geenszins dat voor de berekening van de bedrijfswinsten dit inkomen van het bruto bedrag der bedrijfsinkomsten dient afgetrokken te worden, wat betreft de eigendommen aangewend voor bedrijfsdoeleinden.

De term «vermoedelijke huurwaarde» beteekent in de samengeschakelde wetten op de inkomstenbelasting het kadastraal inkomen in tegenstelling met de werkelijke huurwaarde of de werkelijk betaalde huur.

III. De winst voortspruitende uit het wisselverschil bij de terugbetaling eener leening in vreemde munt dient bij kapitaalvennootschappen beschouwd te worden als een element der beroepsbedrijvigheid onderworpen aan de belasting op het inkomen; in dergelijke vennootschappen is elke aangroei van het

maatschappelijk bezit door de balans bevestigd een aan de belasting onderworpen bedrijfsinkomst.

Beheer van Geldwezen t/ N. V. Gevaert Photo Producten.

Het Hof,

Gehoord Raadsheer Istas in zijn verslag en op de conclusiën van den heer Sartini van den Kerckhove, Advocaat Generaal ;

Omtrent het middel van niet ontvankelijkheid opgeworpen door de verweerende vennootschap, en afgeleid uit het feit dat er tegenstrijdigheid bestaat in hoofde van den Bestuurder der belastingen, in het melden in een brief, gericht aan den heer Griffier van het Hof van Beroep te Brussel, op 22 Mei 1937, «dat hij hem doet toekomen de voorziening in verbreking met de akte van betekening en de uitgifte van het bestreden arrest» als hij denzelfden dag, machtiging gaf aan een verificateur, in zijn naam, de stukken der voorziening ter Griffie van gezegd Hof neder te leggen;

Overwegende dat het blijkt uit de melding geteekend door den Griffier van het Hof van Beroep, en zich bevindende onderaan het eerste blad van vermeld schrijven, dat de stukken, in ditzelfde nader bepaald, ontvangen werden ter Griffie van het Hof van Beroep te Brussel, op 22 Mei 1937;

Overwegende dat er geene tegenstrijdigheid bestaat vanwege den Bestuurder der belastingen, een verificateur te gelasten in zijn naam, de stukken der voorziening in verbreking neder te leggen ter Griffie van het Hof van Beroep, en terzelve tijd de Griffier van dit Hof te berichten dat hij hem de bewuste stukken doet geworden;

Overwegende dat artikel 14 der wet van 6 September 1895 de geldigheid van die nederlegging aan geen enkele bijzondere vormvereischte onderwerpt; dat ze door den aanlegger of door zijn gevolmachtigde kan gedaan worden;

Overwegende dat de beschikkingen van artikels 6 en 7 van het Koninklijk Besluit van 12 Mei 1920 zonder toepassing zijn in het huidig geval, waar het enkel gaat over de bijzondere opdracht een bepaalde daad te stellen;

Dat, inderdaad, deze beschikkingen betreffen, de eerste : eene zaak van bevoegdheid, en de tweede : de aanstelling der tijdelijke waarnemende door de bestuurders, onder voorbehoud der goedkeuring van den Minister;

Dat het middel van niet ontvankelijkheid tegen de voorziening in verbreking gesteld, dus niet kan worden aangenomen;

Ten aanzien van het eerste middel : schending van artikels 26 en 52 der wetten op de inkomstenbelasting, samengeschaakt door het Koninklijk Besluit van 6 Augustus 1931, door dat het bestreden arrest beslist heeft dat het kadastraal inkomen der onroerende goederen, toebehorende aan de N. V. Gevaert Photo Producten, en door haar voor bedrijfsdoeleinden aangewend, diende afgetrokken te worden van het bruto cijfer harer winsten, ten einde er het belastbaar bedrag van vast te stellen, wanneer het kadastraal inkomen voor de toepassing der belastingen op de inkomsten moet aanzien

worden als een reeds belast inkomen, af te trekken overeenkomstig voornoemd artikel 52;

Overwegende dat dit artikel en de beschikkingen van art. 4 van het Koninklijk Besluit N° 203 van 27 September 1935 die het vervangen, en, namelijk, zijn 2°, § litt. A., volgens dewelke als reeds belaste inkomsten aanzien worden de kadastrale inkomsten der onroerende goederen, eigendom van den belastingschuldigen, geenszins belemmeren dat dit inkomen van het bruto bedrag der bedrijfsinkomsten afgetrokken worde; dat de wet tusschen de onroerende goederen en deze welke het geenszins zijn, geen onderscheid maakt; dat zij als reeds belast aanschouwt het kadastraal inkomen van onroerende goederen niet gewijd aan de uitoefening van het bedrijf dan wanneer in dit geval het aftrekken van dit inkomen toch onbetwistbaar is;

Overwegende dat artikel 26, § 1 en 2 der voornoemde samengeschaakte wetten, het kadastraal inkomen als een bedrijfslast aanziet, en, in dit opzicht, het gelijkstelt met eene uitgave aftrekbaar van de inkomsten vermeld in artikel 25 derzelfde wetten;

Overwegende dat, in de ontwikkeling van het middel, aanlegger bovendien doet gelden dat de woorden «of vermoed» ingelascht na de uitdrukkingen «werkelijke huurwaarde» in den tekst van art. 30, § 2 van het ontwerp van de middenafdeeling, hetwelk artikel 26, § 2 der wet is geworden, oorspronkelijk in den geest van den wetgever, slechts het kadastraal inkomen der onroerende goederen van het bedrijf beoogde, waarvan de grondbelasting reeds in den vreemde werd geïnd de aftrek van dit inkomen, voorgeschreven zijnde door den fiscaal regel: «non bis in idem», zooals zij opgesteld is in artikel 40 van hetzelfde ontwerp, en volgens de bepalingen van hetwelk de belastingen en taksen reeds betaald in den vreemde, voor belastbare inkomsten in België, eventueel van het bedrag der belasting worden afgetrokken; maar dat, sedert dit artikel 40 door den nieuwen tekst werd vervangen, dit artikel 52 der wet werd, de uitdrukking «vermoedelijke huurwaarde» welke artikel 26, § 2 bezigt, niet meer het kadastraal inkomen bedoelen, en dat zoo zijn nochtans in den tekst werd behouden, dit enkel is om het gedeelte van de totale huur, betreffende het deel van het in huur genomen onroerend goed welke gewijd is aan de uitoefening van een bedrijf, vast te stellen;

Overwegende dat het nader brengen der artikels 5, § 1 en 26, § 1 en 2 der gezegde samengeschaakte wetten duidelijk doet uitschijnen dat «de vermoedelijke huurwaarde» beteekent, in de eene gelijk in de andere beschikking, het kadastraal inkomen in tegenstelling met de werkelijke huurwaarde, of werkelijk betaalde huur;

Overwegende dat het een werkelijke huur bepalen is, en niet eene vermoedelijke huurwaarde, dan het deel dezer huur te schatten welke betrekking heeft op het deel van het onroerend goed welk is toegewezen aan de uitoefening van het bedrijf;

Overwegende dat de vermoedelijke huurwaarde

vergelijken aan een deel der werkelijke huur, dit in tegenstrijdigheid is met den tekst der wet en er den zin van miskent, onder voorwendsel van vertolking, leidt men er eene uitzondering of eene beperking in, welke zij nooit heeft gemaakt, welke er den zin van verdraait en haar van haar doel afbrengt;

Dat uit deze beschouwingen blijkt dat dit middel niet gegrond is;

Gelet op het tweede middel aanklagende de schending van artikels 25, § 1, 1° en 3° en 27, §§ 1 en 2 der wetten op de inkomstenbelastingen samengeschied door het Koninklijk Besluit van 7 Oogst 1931 doordat het bestreden arrest niet belastbaar verklaart de sommen van fr. 260.648,35 en fr. 328.728,50, omdat zij geene winsten vertegenwoordigen die in verband zijn met de bedrijfsbezigheden van de N. V. Gevaert Photo Producten, dan wanneer de belastingen op deze sommen gesteld, in rechte gegrond zijn, ten aanzien van het Beheer van Financiën, zonder dat het van belang was te onderzoeken of de bewerkingen die de belaste sommen verwezenlijkten en wel of niet door de standregelen der vennootschap waren voorzien;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat de sommen van fr. 260.648,35 en fr. 328.728,50 de winst vertegenwoordigen door de Naamlooze Vennootschap, verweerster, verwezenlijkt door het wisselverschil bij de terugbetaling eener leening in vreemde munt en dat deze sommen er toe bijbrachten tot het verwezenlijken van het batig saldo der balansen op 31 December der jaren 1932 en 1933 afgesloten (fiskale dienstjaren 1933 en 1934);

Overwegende dat dit arrest, zonder te ontkennen dat het hier gaat om een werkelijk voordeel ontstaan door de omkeering van Belgischen franken in vreemde munt, het niettemin aan de belasting onttrekt om de eenige reden dat het vreemd is aan de beroepsbedrijvigheid der vennootschap;

Overwegende dat, in de kapitaalsvennootschappen de winst uit den wissel ontstaan belastbaar is en dit in de mate dat zij helpt tot het vormen van een batig saldo in de balans; dat inderdaad in dergelijke vennootschappen elke aangroei van het maatschappelijk bezit, door de balans bevestigd, een aan de belasting onderworpen bedrijfsinkomst daarstelt, zonder dat men er den aard of de herkomst dient van na te gaan;

Overwegende dat de kapitaalsvennootschappen slechts opgericht zijn en werken voor den dienst van een winstgevend bedrijf; dat zij enkel bedrijfsorganismen kunnen zijn; dat al hun bezit; onroerende goederen, werktuigen, gelden onbelicamelijke waarden, enz., een van natuur uitsluitend handelspatrimonium daarstelt, hetwelk aan hun voorwerp onafscheidbaar verbonden, slechts ten aanzien van dat voorwerp, iets kan bezitten of verkrijgen; dat hieruit blijkt dat iedere winst, ieder welkdanig voordeel dat toebracht tot den aangroei van het maatschappelijk bezit, een voordeel van de beroepsbedrijvigheid der vennootschap, en, diensvolgens, een belastbare winst vertegenwoordigt;

Overwegende dat door te beslissen zooals gedaan,

het bestreden arrest de wettelijke beschikkingen in de voorziening aangehaald heeft geschonden;

Om deze redenen,

Verwerpt het middel van niet ontvankelijkheid tegen de voorziening opgeworpen;

Vernietigt het bestreden arrest, maar enkel voor zooveel 't verklaart dat de bedragen van 260.648,35 fr. en 328.827,50 fr. noch door de inkomstenbelasting, noch door de nationale crisisbelasting belastbaar zijn;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat het tegenwoordig arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat er melding van zal gemaakt worden in den rand van het gedeeltelijk vernietigd arrest;

Veroordeelt den Staat (Beheer van Financiën), aanlegger in de twee derden der kosten, van het geding in Verbreking en de Naamlooze Vennootschap, verweerster, in het overige derde, doch in deze kosten niet begrepen degene aan aanlegger veroorzaakt door het memorie in antwoord aan het middel van niet ontvankelijkheid door verweerster opgeworpen;

Veroordeelt deze laatste in het geheel dezer laatste kosten.

Verwijst de zaak, alzoo afbepaald, naar het Hof van Beroep, te Gent.

232

HOF VAN BEROEP TE GENT

10 Januari 1938.

Voorzitter : M. Poll.

Raadsheeren : MM. Verhulst en De Poortere.

Op. Min. : Mr Lesaffre, advocaat-generaal.

Pleiters : Mters De Beer en Dobbelaere.

SUBROGATIE. — VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJ. — AANSTELLING ALS BURGERLIJKE PARTIJ. — ONTVANKELIJKHEID.

Eene verzekeringsmaatschappij die de schade heeft vergoed door haar verzekerde opgelopen wordt volledig in de rechten gesubrogeerd van den oorspronkelijken schuldeischer en is aldus bevoegd diens rechten te doen gelden voor den strafrechter.

O.M. en The General Accident t/ De Smet.

A. Op strafrechterlijk gebied (zonder belang);

B. Op burgerlijk gebied :

1. Wat betreft den eisch van Thollembeek : (zonder belang);

2. Wat betreft den eisch der B. P. Ocean Accident and Garantie Corporation Ltd.

Overwegend dat deze partij geen persoonlijk recht uitoefent;

Dat haar eisch gesteund is op kontraktuele subrogatie bestaande tusschen haar en de door haar vergoede slachtoffers welke persoonlijk en rechtstreeks schade hebben geleden ten gevolge van het ongeval door beklaagde veroorzaakt;

Overwegend dat de subrogeerde heel en gansch

dezelfde rechten bekomt als de oorspronkelijke schuldeischers, hunne plaats inneemt (De Page, Dr. Civ. Boek III, n° 513 en 551) en dusdanig bevoegd is hunne rechten te doen gelden vóór de strafrechters, zooals diegene welke wegens de herstelling eener schade veroorzaakt door een misdrijf persoonlijk leed hebben ondergaan (art. 3 en 4 Wet van 17 Auriel 1878);

Dat haar eisch bijgevolg ontvankelijk is.

NOTA. — Het Hof komt dus terug op hare vroegere zienswijze: « Het strafrecht heeft niet te kennen over vorderingen van aanvullenden aard gestaafd op wettelijke of contractuele in de plaatsstellingen welke behoorlijk aan de openbare rechtsvordering ontstaan zijn. Het heeft een beperkte bevoegdheid voor wat betreft de burgerlijke rechtsvordering aan de strafrechterlijke rechtsvordering gevoegd. Eene Verzekeringsmaatschappij is derhalve vóór het strafrecht niet ontvankelijk om de teruggave der uitgekeerde sommen op te vorderen als gesubrogeerd in de rechten van haren verzekerde. (Hof van Beroep, Gent, 4e Kamer, 13 Juli 1936, Rechtsk. Wbl. n° 5, kol. 187.)

Het Hof van Beroep te Brussel, d.d. 7 Nov. 1936 (Rechtsk. Wbl. n° II, kol. 453) besliste ook dat de B. P. slechts ontvankelijk is wanneer zij zich steunt niet op de contractuele verbintenis noch op de in de plaatsstelling, maar op het feit dat zij zelf ex delicto schade heeft geleden.

Zie ook Boestraffelijke Rechtbank Antwerpen 7 Dec. 1936, 7e Kamer: « de aanstelling als burgerlijke partij is slechts ontvankelijk in zoverre zij de herstelling beoogt van een schade veroorzaakt door een misdrijf aan degenen die de schade hebben geleden. Eene betaling gedaan door eene verzekeringsmaatschappij vindt hare rechtstreekse oorzaak niet in het gepleegd misdrijf maar wel in de overeenkomst van verzekering; de verzekeringsmaatschappij werd niet benadeeld door het misdrijf en derhalve kan zij zich niet beroepen op 1382 B. W. » (Rechtsk. Wbl. 23 Mei 1937, n° 36, kol. 1503).

Dit vonnis werd ook gepubliceerd in Rev. Gén. Ass. et Resp. Juli-September 1937, n° 7, blz. 2497, met eene goedkeurende nota en referenties, van de hand van J. Van Doosselaere.

Zie in denzelfden zin: Boestraffelijke Rechtbank Kortrijk, 1 Dec. 1937 (onuitgegeven). E. D.

233

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN (in beroep)

12 Oktober 1937.

Voorzitter: M. Moreels.

Rechters: MM. Beeckmans en Janssens.

Pleiters: Mrs Elebaers en Ph. Le Bon.

ARBEIDSONGEVAL. — SCHIPPERSGAST. — VER-
DRINKING BIJ 'T VERVOEGEN VAN ZIJN SCHIP.
— GEEN ARBEIDSONGEVAL.

Een schippersgast die verlof heeft gekregen en zich terug naar zijn schip begeeft om zijn arbeid te hernemen, bevindt zich niet onder het gezag en het toezicht van zijn patroon op het oogenblik dat hij, om zijn schip te vervoegen, in het water van een dok terecht komt en verdrinkt. Derhalve is de wet op de arbeidsongevallen niet van toepassing.

Generaal Accident t/ Van Vooren.

Aangezien de vraag strekt tot het hooren zeggen voor recht dat de zoon van aanleggers Van Vooren-Van Baren thans beroepenen, overleden is tengevolge van een werkongeval hem overkomen den 7 November 1936 en dat ze bijgevolg recht hebben op de wettelijke vergoeding;

Aangezien de wet van 1903, op de arbeidsongevallen, het nieuw beginsel van het professioneel

risico ingevoerd heeft, zoodat het slachtoffer of dezes rechthebbenden vergoedingen kunnen bekomen zonder het bewijs van om het even welke fout aan de zijde van den patroon te moeten inbrengen maar het ongeval moet tijdens den duur en wegens de uitvoering van het arbeidscontract gebeurd zijn;

Aangezien het leidend beginsel is dat, zoodra en zolang de arbeider kan beschouwd worden als zich bevindende onder de leiding of het toezicht van den patroon, hij dan geacht wordt de arbeidsovereenkomst uit te voeren. (Verbreking 20 Oct. 1921, Pas. 1922, I. 28, Verbreking, 3 Nov. 1932, Pas. 1932 I, 295 en Van Goethem, Beginselen van sociale wetgeving, blz. 40);

Aangezien ter zake niet betwist wordt dat de zoon van aanleggers op 7 November 1936 verlof had gekregen, dat hij dus vrij was, en van alle arbeidsverplichting ontslagen;

Aangezien, weliswaar, vermoedens bestaan om aan te nemen dat het slachtoffer dienzelfden nacht in het dok verdrongen is, maar dat het niet bewezen is, dat het slachtoffer zijn dienstcontract hernomen had, en zich dus reeds onder de leiding of het toezicht van zijn patroon bevond (cfr. in dien zin, Luik, 28 Juni 1913, Rev. Acc. trav. 302, Pand. belges, V° Travail 223, en B. R. Dendermonde, 7 Juli 1933: Bull. Ass. 1933, 850);

Aangezien bijgevolg niet bewezen wordt dat het ongeval inzake tijdens den duur en wegens de uitvoering van het arbeidscontract gebeurd is;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle andere besluiten verwerpen, geeft akte aan eerste beroepene dat hij zijne echtgenoot, tweede beroepene, machtigt om in rechte te staan, en rechtdoende tegensprekelijk aanvaardt het beroep en er over rechtdoende, vernietigt het vonnis waartegen beroep;

Wijst aanleggers af van hunnen eisch, en veroordeelt hen tot de kosten van beide gedingen.

NOTA. — Dit vonnis hervormt de hiernavolgende beslissing van het

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN (4e Kanton)

2 Mei 1937.

Vrederechter: Mr V. De Keyser.

Pleiters: Mters Ph. Le Bon en Elebaers.

Aangezien het bewezen is door de verklaringen van de verschillende verhoorde getuigen dat aan den zoon van aanleggers in den nacht van 7 op 8 November 1936 een ongeval overkomen is dat zijn dood voor gevolg heeft gehad;

Aangezien immers zoo het door geen enkele getuige gezien is geweest dat Albert Van Vooren in het water van de Zuiderdok gevallen is, het niettemin voor zeker vaststaat dat enkele weken na zijne verdwijning zijn lijk uit het water opgevischt is geworden;

Aangezien het trouwens door verweerster niet beweerd is geworden dat de dood van Albert Van Vooren aan eene andere oorzaak zou moeten toegeschreven worden dan wel versmachting door ver-

drinking; dat getuige Ketels verklaart dat bij het naar huis komen Albert Van Voren niet in bedronken toestand verkeerde; dat er bovendien geen enkel teeken bestaat dat zou kunnen laten vermoeden dat Albert van Vooren zich van het leven zou beroofd hebben;

Aangezien, weliswaar, geen absoluut zeker bewijs voorhanden is om het voor absoluut stellig zeker aan te nemen dat de zoon van naanleggers in het water gevallen is den 7 November rond 23.15 uur;

Aangezien er echter betreffende dit feit wel zekere omstandigheden gekend zijn die een ernstig vermoeden daartstellen dat Albert Van Vooren werkelijk dien dag en rond dit uur te water geraakt is bij gelegenheid van zijn terug naar boord gaan;

Aangezien inderdaad schipper Van de Sande met stelligheid en onder eed bevestigt dat Albert Van Vooren 's avonds terug aan boord zijn moest om 's anderendaags met het eerste uur mede te helpen aan het verhaal van het schip waarop hij als knecht dienst deed; dat getuige Ketels verklaart dat rond 23.30 uur op de Vlaamsche Kaai zijn makker Albert Van Vooren hem verlaten heeft zeggende dat hij terug naar boord moest gaan; dat dezelfde Ketels heeft gezien dat Van Vooren zich verwijderde in de richting van de plaats waar zijn schip lag; dat hij onmiddellijk daarna gehoord heeft dat de bootshond enkele malen blafte en daarna zweeg, hetgeen volgens Ketels het bewijs is dat die hond in de nabijheid van het schip bekend volk had erkend;

Aangezien nu echter verweerster opwerpt dat indien men aannemen moest dat Van Vooren te water is geraakt met rond dien tijd aan boord te willen gaan het daarbij nog niet bewezen is dat dit ongeval voor een werkongeval moet gehouden worden en dit om reden dat het niet gebeurd is is tijdens de uitvoering van het werkcontract;

Aangezien het niet te betwisten is dat de uitvoering van een werkcontract en voor het uitvoeren van dit werk, de werkmán in zekere ondergeschiktheid staan moet tegenover zijn patroon die het meesterschap moet kunnen uitoefenen;

Aangezien echter het meesterschap van wege den patroon zich niet bestendig tijdens den heelen duur van het werk uitdrukkelijk moet laten gevoelen; dat de verhouding tusschen die ondergeschiktheid en dit meesterschap noodzakelijk meebrengt dat de patroon zijn bevelen uitdeelt voor een geruimen tijd aan zijn werkmán, die hij bekwaam acht die bevelen naar wensch uit te voeren, en dat van zijnen kant de werkmán zich onderwerpt om het werk buiten de aanwezigheid zelf van zijn patroon uit te voeren volgens de hem meegegeven onderrichtingen;

Aangezien, indien het geval onder dien hoek gezien wordt, het al dadelijk zal blijken dat op het oogenblik zijner verdwijning Albert Van Vooren uitvoerde de onderrichtingen welke hij bij zijn vertrek meegekregen had, namelijk van 's avonds terug aan boord te komen.

Aangezien het nu ook niet te betwijfelen valt dat Van Vooren zijn schipperswerk hernomen had toen hij terug aan boord wilde komen; verweerster zou

het zeker niet aannemen dat indien Van Vooren op het oogenblik dat hij aan boord ging stappen, bevel gekregen had vanwege zijn patroon, schipper Van de Sande, van bijvoorbeeld een boodschap te brengen naar den sluismeester, zich met eenige grondigheid zou kunnen verzet hebben tegen het uitvoeren van dit bevel onder voorwendsel dat hij nog niet terug op het schip was en bijgevolg het werkcontract nog niet terug in toepassing was gekomen;

Aangezien het uit die aangehaalde omstandigheden en beschouwingen blijkt dat het ongeval waarvan Van Vooren als slachtoffer viel, redelijkerwijze moet vermoed worden als gebeurd in de uitvoering van het werkverdrag en bijgevolg als een werkongeval.

Aangezien nu wat het loon betreft het ter zake niet betwist is geworden dat wijlen Van Vooren een maandgeld trok van 325 fr.; dat bovendien echter zoon Van Vooren aan boord genoot van kost en inwoning en dat het zeker niet overdreven is zijn loon om reden van die verdiensten, met een gelijke som van fr. 325,— in de maand te vermeerderen, zoodat het loon dat in aanmerking moet komen om de wettelijke vergoedingen te berekenen op een bedrag van fr. 650,— in de maand moet gesteld worden;

Aangezien aanleggers ook nog vragen dat een derde van de hem toekomende rente in kapitaal zou uitbetaald worden;

Aangezien aanleggers niet eens zeggen met welk doeleinde zij dit kapitaal aanvragen en aan wat zij het besteden zouden, zoodat het ons niet mogelijk is voor zeker aan te nemen dat de uitkeering van dit kapitaal bevorderlijk zijn zou voor de goed begrepen belangen van aanleggers;

Om deze redenen :

Wij, Victor De Keyser, Vrederechter van het vierde kanton der Stad Antwerpen, zeggen voor recht dat de zoon van aanleggers overleden is tengevolge van een werkongeval hem overkomen den 7 November 1936, dat bijgevolg aanleggers recht hebben op de vergoedingen voorzien bij de wet op de werkongevallen;

Veroordeelen verweerster aan aanleggers te betalen de som van 750 fr. voor begrafeniskosten; 2°) een levensrente, berekend naar den ouderdom van het slachtoffer op den dag van zijn overlijden en van ieder rechthebbende, en gelijk aan 20 % van een basisloon van 7.800 fr. voor ieder aanlegger;

Verklaren de vraag van aanleggers tot betaling van de waarde van een derde der rente in kapitaal ongegrond en wijzen ze om die reden af.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!**

234

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

29 December 1937.

Voorzitter : M. Day.
Referendaris : M. Piret.
Pleiter : Mter Van Houwe.

BETALING. — SCHULD IN NEDERLANDSCHE GULDEN. — LAATTIJDIGE BETALING. — RECHT VAN DEN SCHULDEISCHER TOT EEN SCHADEVERGOEDING. — BEREKENING DER SCHADEVERGOEDING.

De schuldeischer van eene som in vreemde munt bezit het recht niet indien de schuld laattijdig gekwetten wordt en een devaluatie der vreemde munt voor de kwijting geschiedt, zijn schuldvordering in Belgische franken op den dag der opeischbaarheid te converteeren.

Het voorwerp van zijn schuldvordering blijft de som in vreemde munt, op den dag der wezenlijke betaling te converteeren.

Hij mag nochtans een schadevergoeding bekomen ten beloope van het verschil van koopkracht der vreemde munt tusschen den dag der ingebrekestelling en dezen van het vonnis.

N. V. Haagsche veiling voor fruiten en groenten
t/ Crombé.

Gelet op artikel 4 der wet van 15 Juni 1935;

Aangezien de eisch strekt tot de betaling van de tegenwaarde der som van fr. 350,42, aan den koers van 18 September 1936 berekend;

Dat volgens de stelling van de aanlegster, die som van fl. 350,42 bij wijze van eindverrekening tusschen partijen zou verschuldigd zijn;

Aangezien de bijzondere artikels der rekening tusschen partijen bestonden in voorschotten door de aanlegster ter hand van den verweerder gesteld om uitvoer-consenten op goederen haar toegezonden te kwijten;

Aangezien de verweerder in den loop der besprekingen betwistte dat zekere bedragen van 1071,81 en 1044,96 fl., hem in speciën uitbetaald, ten zijnen laste vielen. Maar dat die bewering door de omstandigheden der zaak gelogenstraft wordt;

Dat de eiscleres evenredige bedragen bij de wekelijksche afrekeningen afhield en dat de verweerder de afhoudingen zonder protest gebeuren liet;

Dat de houding van den verweerder met zijn huidige stelling niet overeenkomt;

Dat indien de eiscleres niet gerechtigd was de afhoudingen te doen, verweerder hierover uitleg zou hebben gevraagd;

Aangezien de verweerder in zijn mondelinge besluiten heeft opgeworpen dat de eiscleres in gebreke bleef hem een belangrijke hoeveelheid mandjes terug te geven;

Aangezien de kwestieuze mandjes die voor het vervoer der koopwaren, door hem aan de aanlegster geleverd, gebruikt waren, bij zekeren heer Saas liggen;

Dat de aanlegster nooit de teruggave der mandjes heeft verboden;

Dat de verweerder het bewijs niet voorbrengt dat hij de mandjes zou hebben teruggevraagd;

Dat de aanlegster haar formeele toestemming geeft tot de terugneming der mandjes door den verweerder en doet opmerken dat ze altijd ter zijner beschikking waren;

Aangezien de verweerder aanvoert dat de mandjes gedurende hun verblijf in de magazijnen van den heer Saas verrotten;

Maar dat die eenvoudige bewering, op geen bewijsgrond gesteund, de aanlegster niet kan beletten haar rechten te doen gelden, die de betaling van een effene en opeischbare schuld als voorwerp hebben;

Aangezien de aanlegster ten onrechte verzoekt dat de conversie van haar schuldvordering van Nederlandsche gulden volgens den beurskoers van die munt op den 18 September 1936, dag der dagvaarding, geschiedde;

Aangezien de aanlegster het recht bezit de gevraagde som van fl. 350,42, of de tegenwaarde van die som in Belgische frank op den dag der betaling te bekomen, vermeerderd met de wettelijke intresten vanaf de ingebrekestelling van 18 Juni 1936;

Aangezien ze het voorwerp van haar schuldvordering niet mag veranderen; door de conversie van die schuldvordering in Belgische frank aan den koers van 18 September 1938;

Aangezien nochtans een schadevergoeding haar dient te worden toegestaan voor het verlies dat ze ondergaan zal ten gevolge der vermindering der waarde van de Nederlandsche munt tusschen den dag der ingebrekestelling en den dag van het uitspreken van het huidig vonnis;

Dat deze schadevergoeding volgens de daling der wezenlijke waarde der Nederlandsche munt en niet volgens de veranderingen van haar wettelijk begrip moet worden berekend (Rb. Koophandel te Brussel, 2 Mei 1935, Jur. comm. Brux., 165; 14 Nov. 1935, Jur. comm. Brux., 1936, 110; 11 Oct. 1937, 1e Kamer, S. E. K. tegen Sabeac);

Aangezien het verlies door de aanlegster ondergaan, ten gevolge der vermindering der koopkracht der Nederlandsche munt op de Nederlandsche markt, waar ze haar grondstoffen koopt en algemeene kosten betaalt, dient op 5 procent, hetzij op de som van 286,72 fr., te worden geschat;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle andere besluiten verwerpende;

Veroordeelt den verweerder aan de aanlegster de volgende sommen te betalen : 1°) de tegenwaarde in Belgische munt volgens den officieelen wisselkoers ter Beurs van Brussel op den dag der betaling van 350,42 fl., voor terugbetaling van voorschotten, met de wettelijke intresten vanaf den 8 Juni 1936; 2°) de som van 286,72 fr., ten titel van schadevergoeding, met de wettelijke intresten vanaf den dag van het vonnis;

Verwijst hem in de kosten, zegt het vonnis uitvoerbaar niettegenstaande beroep en zonder borg.

235

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 7 October 1937.

Voorzitter : M. Claeys.

Rechters : MM. Reyniers en Buyck.

Réferendaris : M. R. Maraite.

Pleiters : Mrs De Baets en De Decker.

VOLSTREKTE BEVOEGDHEID. — ONEERLIJKE MEDEDINGING. — UITHANGBORD. — EIGENDOM. — BIJZAAK VAN HET HANDELSFONDS. — BRIEFWISSELING TUSSCHEN ADVOCATEN. — VERTROUWELIJK KARAKTER.

Elke krenking van de stilzwijgende verplichtingen welke tusschen handelaars bestaan, maakt eene handeling uit van oneerlijke mededinging waarvan de vergoeding dient vervolgd vóór de consulaire Rechtsmacht.

In den algemeenen regel en behoudens strijdige overeenkomst heeft een uithangbord vermoed eigendom te zijn veeleer van den huurder die handel drijft dan van den eigenaar van het huis.

De briefwisseling tusschen advocaten heeft blijkens de gewoonte een vertrouwelijk karakter; noch in burgerlijke- noch in handelszaken worden de advocaten de lasthebbers van hunne cliënten behalve nochtans voor wat betreft de door hen vóór het Vrederecht en vóór de handelsrechtbank te nemen besluitschriften of de ter zitting af te leggen verklaringen.

Pluym t/ De Smet.

Omtrent de bevoegdheid :

Aangezien het buiten kijf valt dat de Handelsrechtbank bevoegd is «ratione materiæ» om van den onderhavigen eisch kennis te nemen, vermits deze die er toe strekt van verweerder schadevergoeding te bekomen op voet van artikel 1382 van het burgerlijk wetboek, geenszins gesteund wordt op een huurcontract door partijen gesloten maar wel op daden van oneerlijke mededinging welke verweerder in zijne hoedanigheid van handelaar zou hebben begaan met zich een aan aanlegger toebehoorend uithangbord toe te eigenen, een herberg gelegen te Gent, Lange Violettenstraat, 3, gesloten te hebben gehouden gedurende verschillende weken en eenen mededingenden handel onder voormeld uithangbord uit te oefenen op minder dan 50 meter afstand van de voornoemde herberg;

Aangezien inderdaad dusdanige handelingen krenkingen uitmaken van de stilzwijgende verplichtingen welke tusschen handelaars bestaan (Burg. Rechtb. Brussel, 30 Juni 1863, B. J. 1864-301);

Ten gronde :

Aangezien uit de bestanddeelen der zaak spruit en overigens niet wordt betwist dat verweerder op 16 October 1930 aan eenen heer Gustaaf Coorevits een huis, gelegen te Gent, Lange Violettenstraat, 3, heeft gehuurd waarin op dit oogenblik een zekere Hector De Roo een koffiehuis uitbaatte onder de benaming «Het Tonneken»;

Dat de heer De Roo bij overeenkomst in datum van 16 October 1930 geboekt te Gent B. A. den 4 November 1930, boek 6ter, blad 12, vak 119,

ontvangen 510 frank, de ontvanger, g. onleesbaar, zijn handelsfonds aan verweerder overliet mits den prijs van 8500 frank en zich uitdrukkelijk verbond het huis te ontruimen tegen den 1 December 1930;

Dat verweerder sindsdien in dit huis handel heeft gedreven onder het hierboven aangehaalde uithangbord «Het Tonneken»;

Dat verweerder in den loop van de maand Juli 1937 zich tegenover aanlegger heeft verplicht gezegd huis tegen den 1 September 1937 te verlaten, waarvan in tusschentijd deze laatste, bij erfenis, eigenaar geworden was;

Aangezien het gansch ten onrechte is dat aanlegger aan verweerder het verwijt richt het koffiehuis vóór dezen datum gesloten te hebben, een nieuwe slijterij een weinig verder in de straat te hebben geopend, het publiek daarvan verwittigd te hebben door plakbrieven aangebracht in de gelagkamer en vóór de ramen van zijn drankhuis en thans nog gebruik te maken van het uithangbord «Het Tonneken», vermits ten gevolge zelf van de overname van het handelsfonds aan den heer De Roo, verweerder, tot het tegenbewijs toe, als eigenaar van het uithangbord waarvan sprake heeft beschouwd en luidens de voorschriften van de huurovereenkomst van 16 October 1930 welke alleen de rechtsverhoudingen van partijen tot op den 1 September 1930 bleef beheerschen slechts tot enkele plichten had de huurpenningen regelmatig te betalen en het huis op dezen datum in goeden staat ter beschikking van den nieuwen eigenaar te stellen;

Aangezien inderdaad eene vaste rechtsleer en eene gevestigde rechtspraak het eens zijn om te beslissen dat in den algemeenen regel en behoudens strijdige overeenkomst, een uithangbord dient vermoed eigendom te zijn veeleer van den huurder die handel drijft dan deze van den eigenaar van het huis om redenen dat eenzijdig een uithangbord hoegenaamd niet de bijzaak is van het onroerend goed waarin een handel wordt verricht maar wel van het handelsfonds waaraan het tot benaming dient en anderzijds de waarde van een uithangbord wezenlijk afhangt van het werk en de hoedanigheden van den uitbater van den handel (Poulet, n^{rs} 710 en 711; Handelsrechtbank Gent, 20 Mei 1885, J. C. F. 1886, n° 56, blz. 327; id. 12 Januari 1897, J. C. F. 1897, n° 1767, blz. 77; id. 7 November 1908, J. C. F. 1909, n° 3442, blz. 105);

Aangezien dusdanige zienswijze zich ter zake des te meer opdringt daar de hoogerbedoelde huurovereenkomst welke aanlegger als opvolger van den heer Coorevits hoeft te eerbiedigen, geen het minste gewag maakt van de benaming «Het Tonneken» zooals zulks gewoonlijk gebeurt wanneer een onderscheidingsnaam aan een onroerend goed vastgebonden is;

Aangezien aanlegger op wien, tegenover de stellige ontkenningen hem tegengeworpen, het rust den grondslag zijner aanspraken te verrechtvaardigen en derhalve, bij geschrifte te bewijzen dat verweerder ten zijnen voordeele afstand gedaan had van het uithangbord «Het Tonneken», hem had beloofd geen mededingend handelshuis op een bepaalde straal van 50 meter afstand te stichten en het

koffiehuis tot op 1 September 1937 open te houden, zulk bewijs noch inbrengt noch aanbiedt in te brengen (artikel 1315 B. W.; Beroepshof Gent, 6 Januari 1926, I. C. P. 1926, n° 4654, blz. 111; Id. 4 Februari 1926, n° 4655, blz. 113);

Aangezien te dien opzichte de ter debatten voorgelegde brief welke de raadsman van aanlegger aan dezen van verweerder op 3 Juni 1937 heeft gezonden, hoegenaamd niet afdoende is en als dusdanig niet in aanmerking genomen mag worden vermits de advocaat, behalve voor wat betreft de door hem vóór het Vredegerecht en vóór de handelsrechtbank te nemen besluitschriften of de ter zitting af te leggen verklaringen noch in burgerlijke, noch in handelszaken, bij gebrek aan een bijzondere volmacht lasthebber is van zijn cliënt en dienvolgens al zijne mededeelingen of verhandelingen, blijkens de gewoonte, een vertrouwelijk karakter bekleeden (Tuchtraad Gent, 16 April 1898, P. P. 1152);

Aangezien in strijd met hetgeen aanlegger beweert het onomstootbaar vast staat dat verweerder nooit de bestemming van den gehuurden eigendom heeft veranderd;

Aangezien uit bovenstaande beschouwingen volgt dat verweerder met te handelen zooals hij gedaan heeft op geener wijze de grenzen van zijn rechten te buiten is gegaan en de door aanlegger tegen hem ingediende vordering van allen grond ontbloot is;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluitschriften verwerpende, verklaart zich bevoegd «ratione materiae» om den voorhanden eisch te beslechten;

Verklaart dezen ongegrond; wijst hem af en verwijst aanlegger in de kosten des gedinges.

236

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT Zetelende in handelszaken

19 Januari 1938.

Voorzitter : M. Byvoet.

Rechters : MM. Kellens en Van Hamont.

Pleiers : Mrs Tilman en Swennen.

VERKOOP VAN BEDRIEGLIJK INGEVOERD VOORWERP. — BESLAG VAN HET BEHEER DER DOUANEN. — UITWINNING.

De aankoper van een bedrieglijk ingevoerd voertuig hetwelk in zijn handen is aangeslagen geworden door het Beheer der Douanen, heeft verhaal tegen den verkoper zelfs als deze te goeder trouw was.

Crismer t/ Gebr. Preudhomme.

Overwegende dat de dagvaarding van 26 Januari 1937, betekend door deurwaarder Dirickx, van St Truiden, tot voorwerp heeft het verkoopcontract betreffende een occasie auto merk Chevrolet, tussen partijen gesloten den 10 December 1937, nietig te hooren verklaren met schadevergoeding ten bate van aanlegger;

Overwegende dat de eisch gesteund is op het feit dat deze auto kort nadien, den 22 December daaropvolgend als zijnde bedrieglijk ingevoerd aangeslagen is geworden, in handen van aanlegger, door het Beheer van douanen en ingevolge arrest van het Beroepshof van Luik, den 10 Juni 1937 uitgesproken aan den Staat verbeurd werd;

Overwegende dat verweerder niet betwist dat het wel de thans verbeurd verklaarde auto is die door hem aan aanlegger verkocht is geworden doch dat hij volhoudt dat de verkoop geldig geschiedde en dat hij niet instaat voor de uitwinning veroorzaakt door een feit volgend op den verkoop;

Overwegende dat aanlegger hiertegen inbrengt dat de bedrieglijke invoer plaats vond voor den verkoop en dat de verbeurd verklaring geschiedde bij toepassing van art. 22 der voorafbestaande wet van 6 April 1843;

Overwegende dat de verbeurdverklaring in zake Douanen en accijnzen zich hecht aan de bedrieglijk ingevoerde zaak en deze volgt in wiens handen zij zich ook mocht bevinden; dat zij den eigendom ervan aan den Staat overdraagt die zijn recht doet gelden zelfs tegen den bezitter ter goeder trouw;

Overwegende dat opzichtens den Staat dit eigendomsrecht over het bedrieglijk uitgevoerd voertuig, door Arrest van 10 Juni 1937 aan den Staat toegekend, slechts aanvang neemt van af de vervolging, ter zake gekenmerkt door het beslag van 22 December 1937, dat tot dan toe de houder ter goeder trouw in art. 2279 zijn eigendomstitel vindt; (Verbr. 18 Nov. 1912. Pas. I, 447);

Overwegende dat dientengevolge verweerders wier kwade trouw niet bewezen is geldig konden beschikken over bedoeld voertuig, dat op het oogenblik van den voortverkoop niet buiten handel was, doch dat zij niettemin op voet van art. 1626 B. W. het ongestoord bezit ervan aan den aankoper moeten verzekeren en dat zij instaan voor de uitwinning die deze wegens een, den verkoop voorafgaande oorzaak, zou ondergaan;

Overwegende immers dat het recht van den Staat den auto aan te slaan, reeds bestond vóór den verkoop en dat het beslag zelfs in handen van de verkopers had kunnen gelegd worden;

Overwegende dat dientengevolge de verkopers de zaak slechts aan den aankoper hebben overgemaakt bezwaard met het recht van den Staat dezelve aan te slaan; dat de uitvoering van dit recht in hoofde van den Staat, niet als een geval van overmacht wegens vorstelijke verordening (fait du prince) kan beschouwd worden, wijl de Staat niet willekeurig is opgetreden, doch enkel handelde in uitvoering van bestaande wetten die op elk bedrieglijk voertuig moeten toegepast worden (Beltjens C. C., 1626, n° 10; Planiol T. II, n° 1491; Pand Belg. V° Vente (garantie), n° 105, vergelijk Gent, 26 April 1905; Pand. Per. 1905, n° 951);

Overwegende dat de ontvankelijkheid van den eisch niet kan betwist worden omdat hij ingeleid is geworden vooraleer het eindvonnis aangaande de verbeurdverklaring was uitgesproken; dat het beslag immers reeds gelegd was toen de dagvaarding betekend werd en dat door het arrest van 10 Juni

1937 het eigendomsrecht over het voertuig reeds aan den Staat toebehoorde van af den datum der inbeslagneming;

Overwegende dat verweerders niet betuigen dat aanlegger het voertuig zou gekocht hebben op eigen prijkkel en gevaar, en dat zij bijgevolg gehouden zijn, overeenkomstig de artikels 1629 en 1630 B. W. den betaalden prijs terug te geven, alsook de gedane onkosten en de geleden schade te vergoeden;

Overwegende dat aanlegger slechts de som van 10.000 frank betaald heeft als afkorting op den factuurprijs overdrachttaks inbegrepen dat hij dus recht heeft op de terugbetaling dezer som;

Overwegende dat het ter zake een verkoop verwisseling contract gold dat een geheel vormde, de verkoopprijs beïnvloed zijnde door den verwisselingsprijs, en dat bijgevolg door het te niet gaan der onderhandelingen betreffende den verkoop van den Chevrolet ook deze betreffende de verwisseling van het Chenare rijtuig te niet gaat, zoodat het aanbod van dit laatste voertuig, door verweerders in ondergeschikte orde gedaan, volstaat ter verffening van den aankoopprijs;

Overwegende dat volgens art. 1634, de herstellingen of nuttige verbeteringen aan het voertuig gedaan door verweerders moeten vergoed worden;

Overwegende dat het spruit uit de voorgelegde briefwisseling, dat op 28 December 1937, toen dus het beslag reeds gelegd was, de gedane herstellingskosten voor de som van 900 frank in rekening gebracht werden dat deze som verrechtvaardigd is door de facturen Kellers, Therer en Riga tot bedrag van 613,50 frank;

Overwegende dat het overige van het bedrag niet verrechtvaardigd is;

Overwegende dat het rijtuig aan aanlegger verkocht is geworden in den staat waarin het zich bevond en dat de bestelling van een nieuwen band en van een in voorraad te houden band niet in de overeenkomst voorzien was, dat deze banden, afzonderlijk genomen, hunne waarden behouden hebben en geen bestanddeel van het verkochte goed uitmaken;

Overwegende dat aanlegger bekend slechts gedurende twaalf dagen ontriefd te zijn geweest van het gebruik van een rijtuig, daar hij intusschentijd een ander had aangekocht; dat het de rechtbank voorkomt dat deze tijdruimte niet overdreven is, doch dat de vergoeding uit dien hoofde enkel op 50 frank daags of 600 frank in het geheel dient bepaald te worden;

Overwegende dat wegens het verlies van intrest op de in afkorting betaalde som, de verplaatsingskosten en allerhande teleurstellingen spruitende uit de inbeslagneming, de vergoeding uit dien hoofde verschuldigd, billijk op de gevraagde som van 500 frank kan geschat worden;

Om deze beweegreden,

De Rechtbank, zetelende in handelszaken, verklaart aanleggers eisch ontvankelijk en gegrond, verklaart nietig het verkoopverwisselingscontract tusschen partijen gesloten den 10 December 1937, betreffende beide autos, geeft akte aan verweer-

ders dat zij verklaren den ingewisselden auto Chenard ter beschikking te houden van aanlegger;

Veroordeelt hem om aan aanlegger te betalen de som van 10.000 fr. plus 613,50, 600 plus 500 fr. hetzij 11.713,50 frank met de rechterlijke intresten en de kosten.

Wijst hem af van het overige van zijnen eisch.

237 VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

3e Kanton

12 Februari 1938.

Vrederechter : M. Van Nuffel.

Pl. : M. Langohr loco Mter Stoffels.

HUUROVEREENKOMST. — GEMEUBELDE KAMER. — EINDE DER OVEREENKOMST (ART. 1757 B. W.).

De huur eener gemeubelde kamer, aangegaan aan zoo veel per maand, eindigt van rechtswege, na het verloop der maand, zonder dat een opzeg vereischt is.

Aerts t/ Van de Voorde.

Aangezien de vraag strekt tot betaling van fr. 158,60 voor huur en gasverbruik der maand October 1937 voor een gemeubeleerde kamer;

Gelet op art. 2 en 37 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien vaststaat dat verweerder eene gemeubeleerde kamer van aanlegger in huur had a rato fr. 135,— per maand en hij op 20 September l.l. is verhuisd;

Aangezien de huur van de gemeubeleerde kamer aangegaan werd per maand, dat zij diensvolgens van rechtswege eindigde bij het verstrijken van gezegd termijn (art. 1788 B. W.);

Dat diensvolgens verweerder de huur der maand October niet verschuldigd is;

Aangezien verweerder het overige van den eisch niet betwist, en aanbiedt het gevraagde bedrag van fr. 23,60 te betalen;

Om deze redenen :

Wij, Xavier Van Nuffel, Vrederechter van het derde kanton Antwerpen, veroordeelen voor zoo veel als noodig verweerder aan aanlegger te betalen gemeld bedrag van 23,60 fr.;

Wijzen aanlegger af van het overige van den eisch.

BIBLIOGRAPHIE

VAN REEPINGEN EN REYNTENS : Formulaire annoté de Procédure civile, par J. H. Zwendelaar. — Tome IV. — Maison Larcier. Bruxelles. — 1938.

Pas enkele maanden na de verschijning van het derde deel van de nieuwe uitgave van Zwendelaar, ziet het vierde deel het licht, wat voor de bewerkers en de uitgeversfirma een merkwaardige prestatie is. Zulks is des te meer het geval wanneer we zien welke zorg er besteed is aan deze uitgave en hoeveel grondige

wijzigingen er noodig zijn geweest om de formulieren in overeenstemming te brengen met de hedendaagsche proceduurewetten en vooral om de menigvuldige en belangrijke annotaties uit te werken.

Het boek omvat de stof van de art. 832 tot 1042 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging, alsmede de procedure der echtscheiding en scheiding van lijf en goederen. Het is dus een buitengewoon belangrijk deel en het is er ook een waarvan de stof in de laatste jaren

door den wetgever op aanzienlijke wijze is veranderd geworden. Van de vorige uitgave van Zwendelaar's formulierboek blijft dan ook slechts weinig over en men staat hier voor een volledig nieuw werk.

De aandacht dient vooral gevestigd te worden op de zeer uitvoerige notas van rechtsleer en rechtspraak die buitengewoon menigvuldig zijn en die aan het werk een onschatbare waarde geven voor de praktijk.

J. M.

Begroting van het Ministerie van Justitie voor 1938

VERSLAG VAN DE SENAATSCOMMISSIE

Mevrouwen, Mijne Heeren,

Het ontwerp van begroting, waarvan de cijfers normaal niet worden besproken, verdient nochtans ditmaal dat wij, ten titel van inlichting, wijzen op enkele ernstige verhoogingen.

Terwijl de begroting van 1937 een vermindering voorzag van zoowat 5 miljoen. (Gewone en buitengewone uitgaven: fr. 280.047,254.85 in 1937, in plaats van fr. 285,192,062.51 in 1936), stellen wij dit jaar een aanzienlijke verhoging vast.

Immers, op de gewone uitgaven, in plaats van frank 279,073,254.85 in 1937, boeken wij dit jaar frank 312,889,082.85 en voor de buitengewone uitgaven in plaats van frank 1,074,000 in 1937, wordt er voorzien frank 1,963,000, zegge het totaal:

Voor 1938: fr. 314,852,682.85 tegen 280,047,254.85 fr. in 1937.

Zegge dus eene vermeerdering van 34,205,428 frank.

De reden van deze vermeerdering. — De uitgaven van het Ministerie zijn gewoonlijk gegroepeerd onder drie afdelingen, namelijk: uitgaven voor personeel, uitgaven voor materieel en sociale uitgaven.

Ziehier beknopt de verhoogingen van ieder dezer rubrieken en hun rechtvaardiging.

1° *Uitgaven voor personeel.* — Het Ministerie van Justitie is een departement met talrijk personeel en derhalve is het niet te verwonderen dat deze uitgaven zijn gestegen met 22,484,792 frank vertegenwoordigende ongeveer 12 t. h. Deze verhoging stemt juist overeen met de eenvoudige stijging van het index-cijfer. De berekening van de bezoldigingen geschiedt op de basis van 105 t. h. tegen 97.5 t. h. in 1937. De afhoudingen toegepast op de vergoedingen wegens bijzondere verstrekingen werden verminderd met 10 t. h. Deze gegevens, gevoegd bij de normale weddeverhogingen en bij de vermeerdering van de getalsterkte, wettigen voormelde verhoging.

De Senaat zal niet nalaten op te merken dat het aantal magistraten sedert 1936 en zelfs sedert 1914 amper is vermeerderd. Dit is een feit dat al te zeer ongewoon is in de ministerieele inrichting om niet de aandacht van het Parlement te vestigen op de noodzakelijkheid de wedde van de magistraten in zekere mate te verhogen. Wij zullen de gelegenheid hebben daarop terug te komen.

2° *Uitgaven voor materieel.* — De verhoging van 2,270,570 frank stemt overeen met ongeveer 18 t. h. Zij is te verklaren door de stijging van den prijs der grondstoffen. De kostende prijs van het papier, verklaart men ons, zou in zekere categorieën met ongeveer 60 t. h. gestegen zijn. De bijkomende oorzaken zijn de betrekking van het nieuwe gebouw op het Poelaertplein, de nieuwe installaties in zekere gevangenissen en lang uitgestelde uitgaven voor onderhoud die thans onontbeerlijk zijn geworden.

3° *Uitgaven van voorzorg, gerechtelijken bijstand en weldadigheid.* — Hier bedraagt de verhoging 8,738,500 frank en stemt overeen met ongeveer 13 t. h. Zij is gewettigd alleen door de stijging van den onderhoudsdag. Wij wijzen ook op de aanduiding van maatschappelijke assistenten, de verhoging van de bedragen der reiskosten van de afgevaardigden en, op een ander gebied, den tijdelijken last voortspruitende uit het oprichten van nieuwe gebouwen te Brugge en te Mol.

* * *

De verslaggever van de Kamer, de geachte heer Jennissen, heeft zijn aandacht gevestigd op de hooge gerechtskosten en op de traagheid van de procedure, dit dubbel leit-motiv dat terecht en traditioneel werd behandeld door aanhoudende geslachten van verslaggevers. Wij meenen ons te kunnen onttrekken aan deze gewone bekommelingen en onze aandacht te kunnen wijden aan enkele vraagstukken van zeer ongelijk belang waar het is toegelaten zoovele tekortkomingen van ons rechterlijk regime op dit oogenblik vast te stellen.

Ik bedoel: 1° de persgedingen; 2° de kansspelen; 3° de aanwerving van magistraten.

Het onderzoek van deze punten vormt het kader van dit verslag.

I. — DE PERSGEDINGEN.

Tijdens de jaren 1936 en 1937 zagen wij de persgedingen zich vermenigvuldigen als zooveel gerechtelijke drama's, iets wat, in deze laatste tijden, bijna onbekend was. In de jaren vóór 1830 hadden er talrijke gedingen van dien aard plaats: op dat oogenblik kwam het er voor de Belgische dagbladschrijvers op aan te verdedigen wat er in België nog aan vrijheid overbleef tegen een onwillige regeering die dadelijk een onduidelijken aanval zag in de meest onschuldige publicatie.

Ook heeft de Grondwetgever, daar hij wou voorkomen dat de Staat zich op dit gebied opnieuw offensief zou aanstellen, met omzichtigheid en mits vele waarborgen de Persvrijheid ingericht.

Meer dan wie ook hechten wij eraan het beginsel van deze vrijheid onaangetast te handhaven, daar deze vrijheid een der meest hechte waarborgen blijft tegen de misbruiken van het Gezag. Het voorbeeld van meer dan een naburig land doet er ons trouwens de belangrijkheid en de noodzakelijkheid van inzien.

Maar eens dit gezegd, stellen wij vast dat de perscampagnes en de gedingen die er op volgden in de laatste jaren zich heel anders voordoen. Het is een tweegevecht tusschen de burgers, waaraan de Staat meestal vreemd blijft. Stellen wij vast dat de reacties tegen de overdreven vrijheid en de buitensporigheden van de pers niet zoozeer komen van het gezag als van de particulieren. Het gaat er dus niet om, stelling te kiezen in het vraagstuk dat wordt opgelost door

den Grondwetgever. De Persvrijheid moet een tegenhanger vormen van de almacht van het gezag. Maar hier geldt het na te gaan of de vrijheid, zooals zij thans bestaat, geen even wettige belangen schaadt en de reglementeering van de misbruiken der persvrijheid voldoende is. In dit opzicht zijn de meeningen eensgezind.

Welke meening men ook koestert ten opzichte van den aanval en de verdediging, oordeelen alle Belgen dat het beroep op het gerecht voor den burger, die zich benadeelt acht, een ontoereikend, zwaar en onhanteerbaar wapen is dat zich gemakkelijk keert tegen dengene die er gebruik van maakt.

Het gelde strafvervolgingen tegen den schrijver van de publicatie, het gelde de burgerlijke vordering tot het betalen van schadevergoeding, het gelde het gebruik van het recht van antwoord dat niet degelijk is ingericht en waarvan men moet denken dat het slechts ontoereikende voldoening schenkt, het gelde ten slotte mededeelingen omtrent zekere loopende zaken, het is gebleken voor de meeste Belgen dat de kamp niet gelijk was en dat, om den toestand met een woord te kenschetsen, de burger slecht verdedigd was.

In strafrechtelijk opzicht

Hier stuiten wij op den uitdrukkelijken tekst van de Grondwet.

Naar luid van artikel 98 kan er geen twijfel bestaan en is de jury alleen bevoegd om politieke en persmisdrijven te beoordeelen. De Grondwetgevers zagen in deze vergadering van twaalf burgers die de openbare meening vertegenwoordigen, het eenige middel om de onafhankelijkheid te verdedigen van het toezicht uitgeoefend door de pers, tegen zoogenaamde meeningsdelicten. Men heeft kunnen redetwisten over hetgeen diende verstaan onder persdelict, maar in dit opzicht is er geen illusie mogelijk en het advies uitgebracht door den uitstekenden Procureur-Generaal bij het Hof te Brussel in de zaak Hodeige verwittigt ons dat «de geschriften uitgaande van het gebied van het verstand» als dusdanig dienen beschouwd en dat een andere beoordeeling zou gevaar loopen ons te leiden tot debatten zonder einde. Welnu, het schijnt niet, zooals onlangs de verslaggever der begroting van Justitie in de Kamer verklaarde, dat «het Assisenhof de plaats zij waar de belasterden, private burgers, al dan niet politieke mannen, zich aanbieden om een geschil te doen beslechten dat hen persoonlijk treft». Hij bracht in herinnering dat «de jury door de Grondwet werd voorzien om het weerstaan aan de misbruiken van het gezag, maar het is niet praktisch een geding van privaten aard te komen ten toon spreiden in het Assisenhof voor een jury die werd uitgeloot en die misschien zelf door politieke driften zal worden gedreven. In strafrechtelijk opzicht is dit nochtans de eenige oplossing».

Op zijn minst moet men denken dat de procedure van het Assisenhof moet worden verlicht. De Grondwetgever maakte zich geen illusies in 1831. Hij heeft slechts een voorlopig decreet afgekondigd en hij heeft niet nagelaten in artikel 139 — laatste artikel van de Grondwet — daarop te wijzen wanneer hij verklaarde dat het noodig is zoo spoedig mogelijk de volgende onderwerpen te regelen: 1° de Pers; 2° de inrichting van de jury.

Welnu, in 1938 leven wij steeds onder het regime van het voorlopig decreet.

Vroeger hebben de meest uitstekende parlementsleden en magistraten namelijk de heeren Orts en de Bavay de aandacht van de Kamers gevestigd op de noodzakelijkheid van een wettelijke regeling. Vóór hen

had de heer Van Cutsem gewezen op het belachelijke van een procedure die aan een verdachte toelaat een uitspraak in een persgeding in het oneindige te doen uitstellen door te verschijnen bij den aanvang van het geding en door vervolgens gestadig niet te verschijnen vóór de samenstelling van de jury.

De Procureur-Generaal bij het Hof te Brussel kenschetste den toestand als volgt: «Er bestaat gewis op onze dagen, een vrij uitgesproken neiging om de jury te wantrouwen: in werkelijkheid is het niet omdat de jury een slechte rechter is, maar omdat de procedure voor de jury verouderd, traag en spectaculair is en omdat zij de deur openstelt voor duizend afleidingen en daardoor zelf soms een hinderpaal is voor de echte rechtvaardigheid... Het behoort niet aan ons, rechterlijke macht, het begrip van persdelict in te krimpen; er blijft ons slechts te wenschen over dat de wetgever eindelijk zou luisteren naar den wensch van den grondwetgever en de werking van de jury meer modern, meer praktisch en meer doeltreffend zou maken.»

Om op dezen wensch in te gaan, heeft de Minister van Rechtswezen op 7 December j.l. in de Kamer een ontwerp (*gedr. stuk*. Kamer 1937-1938, n° 34) ingediend dat slechts de licht gewijzigde weergave was van een ontwerp Bara van 1879. Dit ontwerp handhaaft natuurlijk de jury ofschoon deze wordt gecorrectionaliseerd. Dit beteekent dat, terwijl de eerbied voor de rechten van de verdediging streng blijft gehandhaafd, ook het verbod van het voorarrest blijft bestaan en de procedure bij wederspanningheid wordt afgeschaft om te worden vervangen door een procedure bij verstek. Misschien heeft dit ontwerp nutteloos gewag gemaakt van de beteugeling der politieke misdrijven, misschien heeft de Commissie van de Kamer, wanneer zij een voor een al de wijzigingen die men aan de wet wou toebrengen heeft teruggenomen, geoordeeld dat zulks geen enkelen benadeelden burger ertoe zou aanzetten zich in zijn recht te doen herstellen. Eenparig heeft zij het ontwerp verworpen. Misschien had zij gelijk, maar men zou daaruit moeten afleiden dat men in België vrij ongestraft mag gebruik maken van belediging of laster zonder dat de Belgische wetgever of de Belgische rechter in feite kunnen oordeelen dat er inbreuk op de openbare orde werd gepleegd. Het ingediende ontwerp waarvan het lot reeds in gevaar werd gebracht, zou naar het schijnt niet het gepaste middel zijn geweest om deze leemte in onze wetgeving aan te vullen.

In burgerlijk opzicht.

Op zijn minst mag men rekenen op de burgerlijke rechtsmacht om aan onze benadeelde medeburgers het eerherstel te verleen en waarop zij recht hebben, ofwel de stoffelijke vergoedingen die zij aanvragen. Het is, daar ook, gebleken dat de gang van de gerechtelijke machine, zooals zij gewoonlijk werkt, al te traag is of dat de rollen nog al te zeer overlast zijn om een spoedigen uitslag te kunnen bekomen. Te oordeelen naar het lange uitstel dat de reeds aan den gang zijnde gedingen hebben ondergaan, scheen het onder meer dat zij tot geen oplossing konden leiden voordat er een heel jaar is verlopen, dus op een oogenblik waarop de verwachte uitspraak geen zin meer heeft. Op persgebied nochtans moet, meer dan op elk ander gebied, het ahangig maken bij de burgerlijke rechtbanken en het vonnis van dichtbij volgen op den aanval.

In feite blijkt uit ingewonnen inlichtingen dat in de meeste gevallen de ministerieele omzendbrieven, de onderrichtingen van de eerste voorzitters en van de Procureurs-Generaal zouden hebben kunnen volstaan om binnen vrij afzienbaren tijd de debatten van deze

zaken te bespoedigen maar dat in werkelijkheid deze gedingen die opzienbarende rechtsgedingen zijn geworden, en zelfs echt nationale gedingen toevertrouwd aan de groote meesters van onze Balies, niet genoeg voorbereid en gerijpt werden bevonden om ter openbare terechtzitting te kunnen komen: de zeer langdurige uitstellen waren meestal slechts het gevolg van de even talrijke uitstellen in gemeen overleg aangevraagd door de raadgevers van de pleiters.

Om practisch te werk te gaan, zou het volstaan de onderrichtingen, aan de rechtbanken van het land gegeven, in een wet om te zetten.

Wijzen wij hier, al te kort wellicht, op het initiatief terzake genomen door het Studiecentrum voor de Hervorming van den Staat. Dit privaot organisme, heeft een bijzondere Commissie gevormd om de mogelijke reglementeering van de «vierde macht» te bestudeeren. De aard zelf van dit organisme en de geest waarin het gewerkt heeft, met *a priori* opzetting van zuiver theoretische stellingen, doch zoekend naar practische, gemakkelijk te verwezenlijken middelen, doen ons vooral bij zijn besluiten stilhouden. Voegen wij eraan toe dat deze uitgaan voornamelijk van de meest bevoegde mannen in de journalistenkringen, bezorgd dus om vóór alles het beginsel der vrijheid te handhaven.

Het ontwerp voorbereid door het «S. C. H. S.» kan als volgt worden samengevat:

«De vorderingen tot de vergoeding van een nadeel berokkend langs de pers, zullen, om gepleit te worden, vastgesteld worden binnen te twintig dagen van den verschijningstermijn; opgeroepen en aangehouden bij prioriteit, kunnen zij slechts uitgesteld worden bij overeenstemming van al de partijen of wegens uitzonderlijke redenen. Zij zullen uiterlijk op acht dagen vastgesteld worden, en onderzocht volgens bijzondere rechtsplegingen, voorzien bij de jongste wetsbesluiten, en de artikelen 81bis en 294bis van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering. Het vonnis wordt binnen vijftien dagen uitgesproken, en de termijn voor beroep bedraagt eveneens vijftien dagen.»

Dit zijn insgelijks, op enkele na, de wijzigingen vervat in een voorstel uitgaand van een geacht eeremagistraat, en waarvan de tekst ons werd medegedeeld. De burgerlijke rechtsvorderingen zouden in den gewonen vorm ingeleid worden, doch bepleit op de eerste nuttige terechtzitting, na het verstrijken van een termijn van drie weken van het exploit tot verdaging. De verweerder die zich wil verontschuldigen door den verantwoordelijke steller aan te wijzen, is verplicht dezen te dagvaarden binnen acht dagen na de verdaging. Binnen de twee weken beteekenen de verweerder of verweerders afschrift van alle geschriften, druksels of bescheiden waarvan zij voor hun verdediging schikken gebruik te maken. Zij beteekenen den juisten en volledige tekst der verklaringen van getuigen, met aanduiding diergenen die zij wenschen te doen hooren, voor zoover deze bewijzen aanvaardbaar zijn. Geen enkele reden tot uitstel zou aangenomen worden met uitzondering van de redenen van openbare orde. De rechtbank doet uitspraak op deze of op de eerstvolgende terechtzitting. De aanlegger die in den grond over den schadelijken aard pleit, kan de splitsing vragen voor wat betreft het bedrag der schade, enz.

Ongetwijfeld zal de vlugheid dezer rechtspleging soms een moeilijkheid zijn voor den eischer van schadevergoeding, die geneigd zal zijn te denken dat de wet drukker in de weer is dan hijzelf om zijn eer te verdedigen. Maar deze vlugheid zou ook tevens het voordeel hebben «de weinig gewetensvolle publicisten vrees aan te jagen en ze te verplichten al hun wapens te vergaren en na te zien alvorens aan te vallen.»

In een ander dezer vier ontwerpen over het persregime, stelt de «S. C. H. S.» verschillende wijzigingen voor betreffende het recht van antwoord. Dit voorontwerp omlijnt er de voorwaarden van gebruik van, inzonderheid den rechthebbende, den omvang van het antwoord. Het vereenvoudigt de rechtspleging voor de boetstraffelijke rechtbank in geval van weigering of vertraging van opname van het antwoord, rechtspleging voorzien bij het decreet van 20 Juli 1831 op de pers. Het wijzigt het regime der boeten ingeval van weigering tot opname.

Vreemde wetgeving. — Dit vraagstuk stelt zich niet alleen in België.

De reglementeering der pers en de afschaffing harer misbruiken, zijn niet eigen aan ons land. Zonder te spreken van de landen die het vraagstuk op simplistische wijze beslecht hebben, in den autoritair zin van heel hun politiek, vermelden wij dat Frankrijk, wiens instellingen van denzelfden oorsprong zijn als vele der onze, zich met de zaak bezighoudt.

Merken wij op dat Frankrijk niet, zooals wij, de persvrijheid in zijn Grondwet gelegd heeft; het beschikt over een gansche rechtspleging die een vluggere en werkelijker regeling voorziet der gedingen voor laster of eerroof.

Een wetsontwerp, dat thans behandeld wordt in het Parlement en in sommige zijner bepalingen onrustwekkender is dan wat wij ten onzent kennen, wil aan de Regeering een politiemacht geven om het uitgaan uit Frankrijk te verbieden van de dagbladen of andere in Frankrijk gepubliceerde tijdschriften.

Engeland heeft meer rechtstreeks, en enkel door zijn rechtspraak, deze kwestie afdoend geregeld. Herinneren wij er enkel aan dat een journalist onlangs veroordeeld werd tot een schadevergoeding van meerdere millioenen; dit is een beslissing die den lasteraar of den eerroover allen lust moet benemen.

En zou het voorbeeld van Engeland niet op een ander gebied moeten gevolgd worden? De reportage, vooral in rechterlijke zaken, is door deze rechtspraak aan zeer strenge regelen onderworpen.

Vaak genoeg, al te vaak, hebben wij in België strafrechtelijke zaken werkelijk op de openbare markt zien behandelen. Onder voorwendsel het gerecht in zijn opzoekingen behulpzaam te zijn, vermomden reporters zich in detectief en hielden zij hun lezers op de hoogte hunner opsporingen, waarbij zij dikwijls personen, vreemd aan de zaak, daarbij betrokken.

Wanneer een rechtsmacht van wijzen een zaak te behandelen krijgt, dan behoort de taak tot klaarheid brengen uitsluitend tot het Gerecht. Het is van belang dat geen enkele andere macht inbreuk doe op den plicht die alleen aan het gerecht behoort en dien het gerecht best kan vervullen, dank zij de middelen en het apparaat waarover het beschikt. De perscampagnes, de «onthullingen» hebben op dat oogenblik geen reden van bestaan meer, en de beoordeelingen zijn voorbarig en loopen kans de helderheid der rechterlijke werking te schaden.

Indien de pers op dit oogenblik wil tusschenbeide komen in het werk van het gerecht, dan kan dit alleen zijn door rechtstreeks aan de politie de aanduidingen over te maken die zij bezit. Evengoed zou de rol van de pers er zich moeten bij beperken het publiek tijdens de behandeling objectief voor te lichten. Het Engelsch recht kent een bijzondere betichting wegens de rechtstreeksche en klaarlijkende poging om de eerlijke verspreiden van dagbladartikels of van teekeningen die de rechtsplegingen willen belachelijk maken of doen beoordeeling van een geval te dwarsboomen, door het

versmaden. 't Is het beginsel «Contempt of court», dat, trouwens, een heele reeks aanklachten bevat.

* * *

De wetgeving op dezen laster en eerroof, waarvan Waldeck-Rousseau beweerde dat zij «een legaat was van den wilden tijd», is onvoldoende in haar strafrechtelijke beteugeling, vertoont leemten in burgerlijke zaken, omdat zij onvolledig is en laattijdig, moet ten spoedigste door het Parlement bestudeerd worden. Het hoeft inderdaad niet dat een gevoel van onvoldoende bescherming, en dus van onveiligheid, er de betrokken personen toe aanzet, zich zelf eenigszins recht te verschaffen.

In den huidige stand van zaken moet men zich afvragen of de ware oplossing, nog zeer veraf en onzeker, in plaats van gerechtelijk, niet te vinden ware in de geestesgesteldheid van het publiek zelf, die men zou moeten terug aanpakken en wijzigen. Is deze oplossing van psychologischen aard wel afdoende en praktisch in dit verslag over de Begroting van Justitie? Wij meenen in elk geval dat zij niet ongepast zou zijn.

Moesten de beroepslieden van de pers doordrongen zijn van hun taak in de maatschappij, hadden zij de primordiale en uitsluitende zorg van hun maatschappelijke plicht, dan zouden zij hun informatische en kritiektaak vervullen, met het ééne doel de waarheid te dienen en het herstel te bekomen der vergissingen en de bestraffing der fouten, doch zonder haat noch hartstocht, dan zouden zij meenen dat hun handeling, zwaar van verantwoordelijkheid, volledig moet gericht zijn op de geleidelijke evolutie der maatschappij en haar instellingen naar een betere nstand, en niet op de verwarring en de wanorde in de gemeenschap.

Aldus maakt elke maatregel, bestemd om de bekwaamheid der beroepsperspersonen te vrijwaren, een der meest afdoende middelen uit tegen de mogelijke misbruiken van vrijheid, zonder op eenige wijze deze volkomen persvrijheid te belemmeren ten overstaan van de macht, beschermd door artikel 18 der Grondwet.

Deze bekwaamheid en deze zedelijkheid willen de beide voorontwerpen van het S.C.H.S. vrijwaren; het een is gewijd aan de samenstelling van de Orde der Journalisten, het andere aan het regime der tijdschriften. De stellers dezer rechtzetting zijn vertrokken van deze zeer eenvoudige vaststelling dat de uitoefening der drie beroepen van advocaat, geneesheer en journalist den waarborg en het prestige vereischten eener organisatie die men «Orde» noemt.

Er zijn inderdaad weinig beroepen voor dewelke de geestelijke en zedelijke waarde van den betrokkene zich zoodanig opdringt als voor het journalistisme.

De ontoereikendheid van het *afzonderlijk individu* kan niet verbeterd worden dan door een dezer beide middelen: de wet of de vereeniging. De wet blijkt onvoldoende. De vereeniging is een school waarin elkeen den invloed ondergaat van het voorbeeld, het voorbeeld der besten. De vereeniging is de eenige die in staat is om het codex van het beroep op te maken. Het bestaan van sterke beroepsstradities is, op persgebied, zooals elders, de zekerste waarborg van het gebruik dat zal gemaakt worden van de vrijheid.

Het laatste voorontwerp van het S.C.H.S. betreft het statuut der tijdschriften. De tekst beteugelt de omkoopbaarheid van den publicist en de pogingen tot omkoop jgens hem ingesteld. Kan men de doelmatigheid betwijfelen van dit middel, dan moet men toch toegeven dat een poging tot klaarheid op dit gebied voorzeker een factor van zedelijke gezondheid is.

Zij die uit beroep de wijzigingen van nabij bestudeerd

hebben die toe te brengen zijn in onze wetgeving, hebben het S.C.H.S. vervoege in de opsomming der middelen. Ik licht uit een dezer meest bevoegde oordeelen, de instelling eener tucht die het werk zal moeten zijn van de journalisten zelf. Bij deze fragmentaire hervorming, vermits zij die zich van de pers bedienen niet allen journalist zijn, en waarvan de uitslag maar langzamerhand zal gevoeld worden, dient de hervorming gevoegd die voor doel heeft de burgerlijke processen vlugger te doen afhandelen, om zoodoende toe te laten het slachtoffer vlugger te vergoeden, en de uitoefening van den lijfswang. Men kon in afwachting, lijkt het, in denzelfden zin handelen door middel der omzendbrieven der Eerste Voorzitters.

Tenslotte zou het Openbaar Ministerie, dat thans vergehouden wordt van elke tusschenkomst in de besprekingen der persgedingen, nuttig zijn oordeel moeten kunnen geven in dergelijke processen. Om deze mededeeling der oorzaken te herstellen, zou een zeer bescheiden verandering volstaan in den tekst der wet van 25 October 1919.

II. — HET VRAAGSTUK VAN DE SPELEN.

Onder het hoofdstuk «zedelijkheids- en gezinsvraagstukken» in de Regeeringsverklaring komt een hoogst belangrijk vraagstuk voor, naast dit, trouwens, van de beteugeling van laster, eerroof en smaad. Geve God dat al die vraagstukken hetzelfde noodlot niet ondergaan.

Wij bedoelen, de spelen.

Ziehier wat daarover in de Regeeringsverklaring staat:

«Gansch bijzonder getroffen door de verspreiding van de speelzucht in alle lagen der bevolking, is de Regeering, onder meer, zinnens, de speculaties op grondstoffen welke zulk nadeel berokkenen aan den regelmatigen handel, te treffen en te beteugelen, alsmede zonder uitstel maatregelen te overwegen — zulks bij wijze van voorbeeld — om de misbruiken inzake sportpronostieken, die, trouwens, de rechtmatige belangen van den kleinhandel schaden, te onderdrukken en te voorkomen.»

Deze laatste jaren, zelfs toen de crisis haar toppunt had bereikt, hebben wij gezien hoe het publiek verslingerd was op spelen, loterijen, enz. De handelaars die daaronder te lijden hadden, zeggen dat de Belgen het noodzakelijke ontberen om meer te kunnen spelen. Dat de Staat zijn deel van verantwoordelijkheid neme in de uitbreiding van dezen hartstocht, hij die onverpoosd deze speelzucht heeft uitgebuit, met door de meest doelmatige en plagende reklame, het welslagen van de Koloniale Loterij te bevorderen.

Ietwat laat is men gaan inzien dat de speelzucht van het Belgische publiek zich vrijen teugel gaf en dat, namelijk elken Zondag in den Winter, het heele land door, naar aanleiding van de voetbalmatches, ontzaglijke bedragen regelmatig naar de pronostiekwedstrijden gaan, ten koste van de kleinen en vaak in voorwaarden van zeer betrekkelijke veiligheid.

Tot nog toe heeft de Regeering geen enkel gevolg gegeven aan het ontwerp waaraan zij in haar verklaring zulk belang hechtte. Voor de regeling van dit vraagstuk zijn drie oplossingen mogelijk, die alle drie tusschenkomst van den wetgever vergen:

1° Volstrekt verbod van de ondernemingen van pronostieken en weddenschappen op bedoelde spelen en wedstrijden;

2° Verbod buiten de plaats waar het spel of de wedstrijd, voorwerp van de pronostiek of de weddenschap, plaats heeft.

3° Deze verrichtingen onderwerpen aan hetzelfde regime als dit voorzien bij de wet van 31 December 1851 op de loterijen, zoodat de ondernemingen van weddenscapen of pronostieken slechts zouden toegelaten zijn mits voorafgaande machtiging vanwege een te bepalen overheid. In de bedoeling van de voorstanders van deze oplossing zou deze voorafgaande machtiging worden gegeven door den Minister van Binnenlandsche Zaken, die zijn bevoegdheid zou overdragen aan de gouverneurs, wier bevoegdheid niet verder dan de grenzen eener provincie zou trekken.

Blijft nog het vraagstuk der overige spelen, waarover wij in ons verslag, einde 1936, op voorbeeld van den geachten Baron Meyers, onzen voorganger, schreven: «Men moet het gebrek aan samenhang verminderen en de huichelarij van een stelsel dat de spelen niet kent op strafrechtelijk gebied maar ze wel kent op fiscaal gebied (wet van 1926) dat zekere inrichtingen gedooft om een soort gewestelijk evenwicht te behouden, dat ook de «private clubs» duldde tot wanneer bewezen werd dat het clubs betrof waar iedereen toegelaten werd.

In 1933, merkten wij op, bracht dit regime aan den Staat 60 miljoen winst op door middel van vooruit vastgestelde bedragen, overeengekomen tusschen de vergunninghouders en het bestuur.

De belastingwet van 1926 die deze speelhuizen, totaal bij de wet van 1902 afgeschaft, aan belastingen onderwierp, druischte reeds in tegen het Belgisch gezond verstand. De fiscale praktijk van het vooraf bepaald bedrag, doordat het een tweede etappe uitmaakte, heeft de inrichters van die speelhuizen gerustgesteld omdat, met dit stelsel, het praktisch onmogelijk is te bewijzen dat de houder meer afneemt dan hij aan den fiscus stort, en hem dus wegens exploitatie van een speelhuis te vervolgen. «Met aan het parket, zoo schreef een magistraat, het eenig bewijsmiddel te ontnemen dat in de meeste gevallen mogelijk was, heeft de wet het feitelijk volledig aan banden gelegd. Ten aanzien van de acht plaatsen waar forfaitaire aanslag werd toegepast, heeft de wetgever zelve de wet van 24 October 1902 ontoepasselijk gemaakt.

Een dergelijke tijdelijke wetgeving heeft de magistraten van het Hof van Beroep genoopt, in een speelzaak, een arrest te wijzen waarin zij verklaarden op de aangeklaagde feiten slechts een politiestraf te kunnen toepassen, die verjaard was, en de teruggave van de inzetten te gelasten (arrest Luik 21 Juni 1934). Thans stelt men de toeneming van het aantal plaatsen vast die, door de oprichting van «Stedelijke Casino's» op de oogluikende welwillendheid van de Regeering rekenen. Onlangs nog werd dergelijk initiatief genomen door de stad Visé, die voordeel hoopt te halen uit de nabijheid der Nederlandsche provinciën.

Deze onzekere toestand kan niet langer duren.

Het ware gewis wenschelijk dat de wet zooals zij in 1902 werd aangenomen, en na welke debatten en welke processen, streng zou worden nageleefd. Dat is de meening van den zedenmeester, dien de toenmalige wetgever beweerde te volgen, waar hij verklaarde dat de speelzucht diende te worden beteugeld. Dat is ook de meening van wie logisch wil zijn. Mijn persoonlijke voorkeur is daarvoor gewonnen.

Met minder moed kan men evenwel denken dat dit de Ideale Orde is, en op meer dan een gebied wordt de zedelijkheid oiet toegepast, enkel uit hoofde van de wet; dat het gevaarlijk is wetten te willen maken zoo men noch de krachtadigheid, noch het middel heeft om de wet in de praktijk toe te passen.

Men begrijpt ook dat voor sommige plaatsen als Oostende, Spa en nog een of andere, waar men het

vreemde publiek aanlokt, het moeilijk is gedurende het badseizoen een wet in al haar strakheid te doen naleven; het ware dan verkieslijk aan de Regeering het recht te geven, zooals de ontwerpen Janson en Soudan het voorzagen, aan sommige steden een voorrecht te schenken, zoo werkelijk, zooals thans, de wetgever tot de gevolgtrekking komt dat de omstandigheden sterker zijn dan de wet zelf.

Deze oplossing wordt ingegeven, zooniet door gemis van moed, dan toch door een zeker «middelmatisme». In dit geval zou men, ofwel he tontwerp van 1 April 1933 betreffende Spa en Oostende moeten hervatten, ofwel het amendement van 18 Februari 1936, waarbij deze uitzondering werd uitgebreid, want beide ontwerpen zijn vervallen.

Het is evenwel niet mogelijk te dulden dat de wet van 1902 en de belastingwet van 1926 naast elkaar blijven bestaan.

Zooals een moralist zeer raak op het Congres te Mechelen in September 1936 in verband met dit vraagstuk, zegde, het is niet mogelijk «de lofwaardige bezorgdheid om beteugeling met de minder eervolle bezorgdheid daaruit voor de Schatkist flinke winst te halen.»

Wij vragen dat de Regeering den moed zou hebben kleur te bekennen, zij weze onverbiddelijk of vatbaar voor een akkoordje. Wij vragen dat men den toestand zou doen ophouden waarin de fiscus verkeert die, zooals men het kernachtig uitdrukt: «zijn oogen sluit, maar zijn handen uitsteekt.»

Dat men zich dus streng houde aan den tekst der wet van 1902, die niet is ingetrokken, of dat de Regeering op deze wet enkele uitzonderingen voorzie, doch men blijve niet langer in den toestand van onzekerheid en tegenstrijdigheid die het publiek ontmoedigt en, in rechterlijk opzicht, een werkelijk schandaal is.

III. — AANWERVING VAN DE MAGISTRATEN.

De verslaggever van het Studiecentrum voor de Hervorming van den Staat heeft langdurig het middel onderzocht om de aanwerving van de magistratuur te verbeteren, dat hij voor het oogenblik het beste acht doch dat, naar zijn meening, op sommige moeilijkheden van stoffelijken aard kon stuiten.

Terloops zij opgemerkt dat de aanwerving geen verdraging ondergaat in het gebied van het Hof waartoe wij behooren en dat er beslist nooit goede kandidaten ontbreken.

De opsteller van bedoeld grondig verslag onderzoekt andere middelen om deze selectie te verbeteren. Hij wijst het examen opgelegd aan de toekomstige magistraten van de hand. Aangezien deze zaak het vorig jaar breedvoerig werd besproken en dat de Senaatscommissie over deze hervorming den staf heeft gebroken, komen wij daarop niet terug.

De voordracht der kandidaten? Dit middel lijkt hem ongrondwettelijk, behalve waar het gaat om de keus van raadsheeren, voorzitters en ondervoorzitters in de rechtbank.

Het advies van de overheid? Als wettelijke verplichting opgelegd zou dit beredeneerd en omstandig advies van het hoogste belang worden. Wij meenen dat dit de eenige aanbeveling is die, bij uitsluiting van alle andere, normaal in aanmerking zou moeten komen bij de benoeming van magistraten, omdat het de aanbeveling van beroepstitels zelf is.

Zal men een groot belang hechten aan het bezit van speciale universiteitsdiploma's, van speciaal doctor in de rechten of van geaggregeerde voor het onderwijs?

Ofschoon hij acht dat dit criterium niet mag worden uit het oog verloren, toch is de verslaggever niet van meening dat daarin een aanzienlijke verbetering van den tegenwoordigen toestand te vinden is.

Neen, het ware middel om dit doel te bereiken vindt hij in de aanzienlijke verhooging van de wedden der magistraten: dit is, naar zijne meening, hoofdzaak. Hij stelt voor deze bezoldiging met 50 t. h. te verhoog en de Commissie zegt hij, « bezweert de Regeering zich in te spannen voor de oplossing van dit essentieel vraagstuk waarover trouwens, iedereen het sedert lang eens is. »

Wij begrijpen niet zeer wel het volstrekt karakter van dit middel, noch de redeneering van den verslaggever: zoo wij althans trachten haar toe te passen op ons Hof van Beroep, dan lijkt zij ons weinig overtuigend.

Het is gewis te wenschen dat de stoffelijke toestand der magistraten verbeterd worde. Hun toestand in 1914 stond te worden verbeterd en de minima-wedden gingen met zoowat 10 t. h. worden verhoogd. De oorlog stremde deze hervorming, die in 1919 werd hervat met terugwerkende kracht. Het lag dus in de bedoeling van den wetgever in 1914 tot een hervorming over te gaan, doch dat beteekent nog niet dat de huidige wedden met 50 t. h. dienen te worden verhoogd, wat neerkomt op een vermenigvuldiging met 10 van de aanvangwedden in 1919.

De magistraat mag zich gewis met niets anders dan zijn ambt bezighouden, en slechts, bij uitzondering, hebben wij jonge magistraten gezien die tevens bij voorbeeld docenten waren. Men moet hen voor elke bezorgdheid en verleiding vrijwaren.

Doch van een anderen kant, moet men enkele benijdenswaardige voordeelen in deze tijden van economische crisis niet onderschatten: en wel een uiterst regelmatig leven, vacantie- en talrijke verlofdagen die de overige ambtenaren niet kennen, met uitzondering van de leeraars, en vooral het emeritaat dat hun een volledige geruststelling verzekert.

De verslaggever zegt ons: « Om de wedden van de magistratuur te bepalen, dient men enkel op het oog te houden het sociaal belang van het ambt door den magistraat bekleed. »

Theoretisch zou men kunnen wenschen dat er volledige harmonie zou bestaan tusschen een der hoogste ambten in den Staat en de middelen ter beschikking gesteld van degenen die het bekleeden.

Deze uitzonderlijke voorrechten, waarmede de magistratuur is bekleed, zijn reeds op zichzelf een eer, een voordeel dat niet te onderschatten is, dat den jongen magistraat verheft boven zijn studiemakkers, zijn tijdgenooten, ja zelfs zijn sociaal midden, en wij meenen dus niet dat de luister zelf van dit ambt een reden moet zijn om de stoffelijke voordeelen, waarover de titularis beschikt, te verhoog en.

Kunnen wij ons in dit uiteraard kiesch vraagstuk verschuilen achter het advies, voor het Hof van Verbreking gegeven door den heer Prokureur-Generaal Paul Leclercq, pas drie maanden geleden? (Arrest van 2 December 1937, *Pas.* 1937, I, 363).

Dit advies gaat uit van een opvatting die sommigen als verouderd zullen beoordeelen, in een zoo utilitaristische eeuw als de onze. Het verdient echter dat men er bij stil blijve en het ware verkeer het als een paradox te aanzien.

« Door het feit zelf dat zij door de vervulling van hun ambt, hun sociale plichten kwijten, wordt hun bedrijvigheid in beginsel niet bezoldigd; zooals de voorziening het zegt, het is voor hen een eer ze te vervullen.

» Indien sommige bedieningen bezoldigd worden, dan

is deze bezoldiging niet een loon, zooals de bestreden uitspraak het schijnt te zeggen, d. w. z. de bezoldiging die de werkgever betaalt aan dengene met wien hij een arbeidsovereenkomst afsluit. Deze bezoldiging is eenvoudig de vergoeding die de soeverein heeft gemeend toegekend te moeten worden aan den burger, soldaat, magistraat, koning, die zijn ambt vervult; zij is niet de bezoldiging door een bedieningsovereenkomst voorzien en zij is niet de betaling van de vervulling van de bediening; ook zijn er bedieningen waarvoor geenerlei vergoeding voorzien wordt; dit is het geval voor de bediening van kiezer; dit was ook lang het geval voor de bediening van senator.

» Soms geven personen, die openbare bedieningen vervullen, zich geen rekenschap van dezen toestand; zij klagen er over dat hun wedde ontoereikend is, gelet op het werk dat zij moeten verrichten; zij doen gelden dat een bepaalde persoon meer verdient dan zij en zij eischen een verhooging van wedde.

» Mannen, die behept zijn met de gedachte zich te verrijken zouden ongelijk hebben zich aan de openbare zaak te wijden; deze toewijding is kwestie van belangloosheid; indien zij zich willen verrijken, dat zij dan een ander beroep met winstbejag aanvatten. Dat zij niet de betrekkelijke praal nastreven die de hoedanigheid van ambtenaar bezorgt, juist omdat zij belangloos is. In feite ziet men soms afstammelingen van in den handel rijkgeworden personen ambtenaars-bedieningen nastreven omdat zij een zeker aanzien geven aan hun titularis en niet het geld opbrengen door den handelsdrijvenden voorzaat verdiend. »

Wij aarzelen niet toe te voegen dat het wenschelijk is dat de magistraat zonder zich iets te ontfeggen van de hoofdzakelijke of gewoonlijke genoegens van het bestaan, aangespoord worde, in het belang zelf van zijn ambt, een eenvoudig leven te leiden, waarop zijn voorgangers zich vroeger zelfs eenigszins beroemden.

Doch nogmaals, hoe zou die weddeverhoging, als de beste voorwaarde tot aanwerving gesteld, zich kunnen doen gelden?

Uitgaande van de hoofdzakelijke beschouwing van het verslag van het S.C.H.S. zou een sterk verhoogde wedde de medewerking kunnen verzekeren van een of ander befaamden advocaat, met gewaardeerde kennis, die er bewijs van geleverd heeft bij de balie, en die geneigd zou kunnen zijn zijn arbeid ten dienste te stellen van de magistratuur, indien hij zeker ware er een voldoende levensgemak te vinden om geen spijt te hebben over zijn vroeger beroep.

Hier rijst het vraagstuk dat degenen die in deze kwestie belang stellen bij herhaling konden onderzoeken:

Wie moet aan de magistratuur haar beste elementen leveren?

1° Is het de jongere balie, die er naar toe komt uit roeping, uit geestdrift, haast vanaf haar intrade in het paleis, en die, om er toegang te kunnen toe hebben den moed heeft gehad, gedurende de eerste en weinig winstgevendende jaren van het beroep, zich te wijden aan een stage bij het Parket, of in eenigerlei rechterlijken dienst, de plaatsvervanging aan te vragen en aldus talrijke kosteloze bedieningen te vervullen?

Het is feitelijk op jonge advocaten dezer eerste categorie dat sedert lange jaren voornamelijk beroep werd gedaan.

Het lijkt dat men, het weze terloops gezegd, ruim gebruik en zelfs misbruik heeft gemaakt van deze vrijwillige medewerking. Er zijn talrijke plaatsvervangers wier werkzaamheid op overdreven wijze wordt te baat genomen, en die lange jaren wachten vooraleer in werkelijken dienst te worden opgenomen.

Talrijk zijn degenen bij de leden van het rechterlijk korps, die meenen dat de toegang tot de magistratuur zou moeten afhangen van een voorafgaandelijke en ernstige praktijk, gedurende vijf of zes jaren, bij de balie of bij een gelijkwaardige praktijk van de plaatsvervanging. Hoe dan ook, de Commissie van Justitie meent dat men op geregelde wijze dien «rechterlijken proeftijd» zou moeten inrichten.

2° Is het in den rijperen leeftijd, bij degenen die er al te veel heen komen uit onderwerping, in crisisjaren zooals deze die wij thans doormaken, en die na het beroep van advocaat beproefd te hebben, slechts gehoopt hebben hun weg in de magistratuur te maken wanneer zij, laattijdig, de ontgoocheling van het ambt hebben gevoeld?

Hoe dikwijls hebben wij niet als titel voor een benoeming zoo zware als achtenswaardige gezinslasten hooren inroepen. Er zijn maar enkele rechterlijke bedieningen die kunnen toevertrouwd worden aan die advocaten van een zekeren leeftijd en veel ondervinding hebben, enkele bedieningen die zij zouden kunnen wenschen, namelijk de vrederechten onzer groote steden, bijvoorbeeld omdat deze kalm zijn en, daar de rechtzoekende dichter bij zijn rechter zijnde, zij dien man op leeftijd en met ondervinding beter in aanraking brengen met de meer rechtstreeksche werkelijkheid.

Men wil echter de medewerking verkrijgen van meer rechtskundigen die misschien wel sedert een vijftiental jaren vertrouwd zijn met het daadwerkelijk leven, waar de schoonste verwachtingen voor hen bestaan en waar hun kennis, hun persoonlijkheid voorbarig waardeering hebben verwekt

Te hunnen opzichte kan gelden dat zij kunnen gewenscht worden als zittende rechters, doch dat men bij het Parket jongere substituten moet verlangen, uit hoofde van het meer strijdend bestaan dat zij zullen moeten leiden en van de opleiding die zij moeten ontvangen.

Feitelijk wordt eerder bij uitzondering beroep gedaan op die jonge personaliteiten. En voor dezen zou het zeer natuurlijk voorkomen dat bij de bepaling van hun wedde ruim rekening gehouden wordt met het tamelijk aanzienlijk aantal jaren die zij vooraf aan de praktijk der balie hebben gewijd.

Wij meenen, trouwens, dat wat de advocaten met groote toekomst het meest van het ambt van magistraat heeft afgewend misschien minder de geringe wedde is, dan de lange en geheel onbezoldigde dienstverstrekingen als plaatsvervanger, de menigvuldige vervelingen van dikwijls herhaalde kandidaatstellingen, waarvan eenigszins misbruik werd gemaakt om redenen die beter niet herhaald worden. Wellicht, indien zij de hoop hadden gehad, op het punt dat zij bereikt hebben een gemakkelijken toegang te vinden tot een plaats van magistraat, zouden zij zich hebben laten verleiden door de gunstige omstandigheden.

Het Engelsch stelsel, dat zoo dikwijls in België werd voorgestaan, zou een volledige hervorming van onze rechterlijke opvattingen vergen. De aanzienlijke verhooging die door het S. C. H. S. gevraagd wordt, zal slechts in zeldzame omstandigheden de samenstelling van dit keurkorps beïnvloeden. Anderdeels zou, volgens hetgeen zich voordoet in verschillende rechtsgebieden en waar de taalaangelegenheden die aanwerving niet eenigermate hebben aangetast, die massale verhooging het aantal kandidaten vermeederen, zonder hun hoedanigheid noodzakelijk te verbeteren.

In normalen tijd zou een wedde, zooals die van 66,000 frank welke men voorstelt voor een substituuut eerste klasse, indien men er de daareven besproken elementen

van veiligheid en verzet bijvoegt, een aanzienlijk voordeel beteekenen op den stand welke de advocaat van gelijken leeftijd normaal uit zijn arbeid kan halen.

In crisistijd echter, wanneer men klaagt over den overvloed van doctors in de rechten en dienvolgens van het onrustbarend aangroeien der intellectueele gederklassesden, wanneer de verdienstelijke advocaten slechts laat de belooning van hun inspanningen kennen, beschouwen wij die overdreven verhooging vol ernstige gevaren.

Wij meenen dat nu reeds in de meeste rechtsgebieden een uitgelezen aanwerving verzekerd is, en dat men, in geval van toepassing van die nieuwe weddeschaal, een plaatsenjacht zou bijwonen waar de meest belangwekkende elementen, d. w. z. de magistraten uit eigen aandrang, veelal zouden voorbijgestreefd worden door de meest behendige.

Laten wij er ten slotte aan toevoegen dat het zou volstaan, en zulks brengt ons weer op het gebied der gepastheid, dat de magistraten een zeer ernstige verhooging zouden ontvangen opdat allerzijds en bij al de categorieën van ambtenaren dezelfde, misschien even gegronde eisch zou ontstaan, waaraan de Schatkist niet zou weerstaan.

Kortom, de Commissie is eenparig van oordeel dat het wenschelijk is dat de toestand der magistraten verbeterd worde, hetzij onder vorm van verhoogingen, vooral tijdens de eerste jaren der bediening, hetzij onder eenigen anderen vorm.

Het blijkt haar niet dat een massale verhooging, zooals die welke gevraagd werd, in een naaste toekomst overwogen kan worden als middel om de gewenschte hoedanigheid der aanwerving te verzekeren.

De huidige toestand is van dien aard dit debat eerder een academisch uitzicht te geven. Hij laat de beginselkwestie toch onaangeroerd.

Er werd op gewezen, en dit doelt op het voorstel van den heer Mundeleer sc., dat het ingediende voorstel een gebrek in den opgemaakten tekst bevatte. Het verhoogt met 50 t. h. de wedde van de substituuut, die volgens de gevallen 40 of 44,000 frank bedraagt, en voegt er aan toe dat zij periodisch zal verhoogd worden tot 60 of 65,000 frank, bedrag dat niets anders is dan de huidige aanvangwedde verhoogd met 50 t. h.

* * *

Een laatste punt verdient vermelding :

In de regeeringsverklaring wordt gezegd : « De Regeering, die verlangt in te gaan op de verzuchtingen der jeugd, zal er naar streven alle maatregelen te bevoorstellen die geschikt zijn om de menschenlijke waardigheid hoog te houden en aan de jongeren de volle ontplooiing van hun persoonlijkheid te waarborgen. »

Wij meenen dat de Regeering zich aldus heeft willen aansluiten bij den wensch uitgedrukt door een groot deel der arbeidende jeugd om meer zedelijkheid in het fabriekswezen te brengen.

Wij meenen dat zij niet anders kan dan een gunstig onthaal verleen aan een voorontwerp van wet op de zedelijkheid in de arbeidskringen, ontwerp dat vóór doel heeft desgevallend de straffen voorzien bij de artikelen 372 tot 378 en 383 tot 386 te verdubbelen of te verdriedubbelen, wanneer het delict bedreven werd hetzij bij de sluiting van het dienstcontract hetzij in aanwezigheid van kinderen minder dan 16 jaar oud.

Indien de schuldige werkgever, bedrijfsleider of zijn aangestelde is, wordt artikel 377 van het Strafwetboek van toepassing voor de straffen voorzien in hoofdstuk V, boek II, titel VII van het Strafwetboek.

* * *

Wanneer wij andermaal wijzen op de wetsontwerpen die van verre of van dichtbij hebben kunnen beantwoorden aan de wenschen of wenken van verleden jaar in het vorig verslag, dan verheugen wij ons over de indiening en aanneming van het ontwerp op de beteugeling van de spionage, doch betreuren dat tot dusver hetzelfde niet geschiedde voor het ontwerp op de bezetting der fabrieken.

Ten slotte verzoeken wij de Regeering de bespreking in de Kamer te bespoedigen van een voorstel waarvan de aanneming door elkeen gewenscht wordt en dat een leemte zou vullen waarover zooveel Belgen te klagen hebben: de verplichting voor alle eigenaars van auto's zich te verzekeren tegen de gevolgen der ongevallen die zij veroorzaken.

* * *

Dit verslag werd eenparig door de Commissie goedgekeurd.

Het ontwerp van begroting werd insgelijks eenparig aangenomen.

De Verslaggever,
J. HANQUET.

De Voorzitter,
P. VAN FLETEREN.

WET VAN 1 APRIL 1938 waarbij wordt verlengd en gewijzigd de wet van 13 Januari 1937, houdende het verbod zekere instellingen voor detailverkoop te openen of te vergrooten (1).

Leopold III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomenden, heil.
De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. — De wet van 13 Januari 1937, verlengd bij deze van 25 Maart en 17 Juni 1937, en gewijzigd bij de artikelen 2 en 3 van deze wet, houdende het verbod zekere inrichtingen voor detailverkoop te openen of te vergrooten, wordt verlengd tot 31 December 1938.

Artikel 2. — Lid 2 van het eerste artikel van de wet van 13 Januari 1937 wordt door den volgende tekst vervangen:

Als vergroting worden aangezien:

1. De uitbreiding der plaatsen toegankelijk voor het publiek;
2. De oprichting van nieuwe afdelingen;
3. De uitoefening van nieuwe handelszaken of ambachten;
4. De rechtstreekse deelname, of door tusschenpersoon, van een warenhuis, in de zaakvoering of de onderneming van een inrichting, een kantoor of een kleinhandelszaak van een derden persoon.

Worden als «daden van deelneming» aangezien, volgens den zin der wet, namelijk:

- a) De levering van koopwaren die de hoofdzak van den handel van den derde uitmaken;
- b) De vaststelling der verkoopprijzen;
- c) De tusschenkomst bij het bedingen over de koopwaren of hun wijze van aanbidding bij het publiek;
- d) De toelating gebruik te maken van het uithangbord, van de handelsmerken, van prospectussen of van eenig ander middel waarvan de warenhuizen zich normaal bedienen om hun producten bij het publiek te doen kennen.

Artikel 3. — Tusschen lid 1 en lid 2 van artikel 3 van de wet van 13 Januari 1937 wordt de volgende tekst ingelascht:

«De rechtbank beveelt, daarenboven, de sluiting van de inrichting of de vergroting, geopend in strijd met artikel 2 van deze wet.

Artikel 4. — Deze wet treedt in werking op 1 April 1938.

Gegeven te Brussel, den 1en April 1938.

MEDEDEELINGEN

Wij ontvangen van een onzer abonnés onderstaand schrijven:

Waarde Confraters,

«Les Systèmes Keesing» geven, te beginnen met 1 Mei, «Les Archives Juridiques» uit.

De overeenkomst vermeldt:

«Les parties attribuent conventionnellement compétence aux Tribunaux de Bruxelles pour toutes difficultés... enz.

Waarom zouden wij dat, eventueel, aannemen?

Ziet U geen mogelijkheid, om in te gaan langs het Weekblad, tegen de wassende neiging, den meer en meer algemeen wordenden regel, om onze plaatselijke rechtbanken uit te schakelen, systematisch en globaal, ten voordeele van Brussel?

Antwerpsche advocaten, Vlaamsche advocaten, in de eerste plaats, zouden dergelijke voorwaarden niet dienen te onderteekenen, Brussel, als zetel van allerlei maatschappelijk leven, industriele bedrijvigheid, enz., neemt steeds ruimer omvang. Alles op de hoofdstad laten afstemmen, mogen we niet leidzaam aanvaarden.

Met confraternieele groeten.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 16. — 16 April 1938. — Prof. Mr J. H. W. Verzijl, Het Nieuwe Internationale Strafgerechtshof (II, slot).

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3530. — 10 April 1938. — Henry Van Leynseele: Le Nationalisme d'Edmond Picard.

VLAAMSCHE JURISTEN ABONNEERT U OP
HET "RECHTSKUNDIG WEEKBLAD"!!!